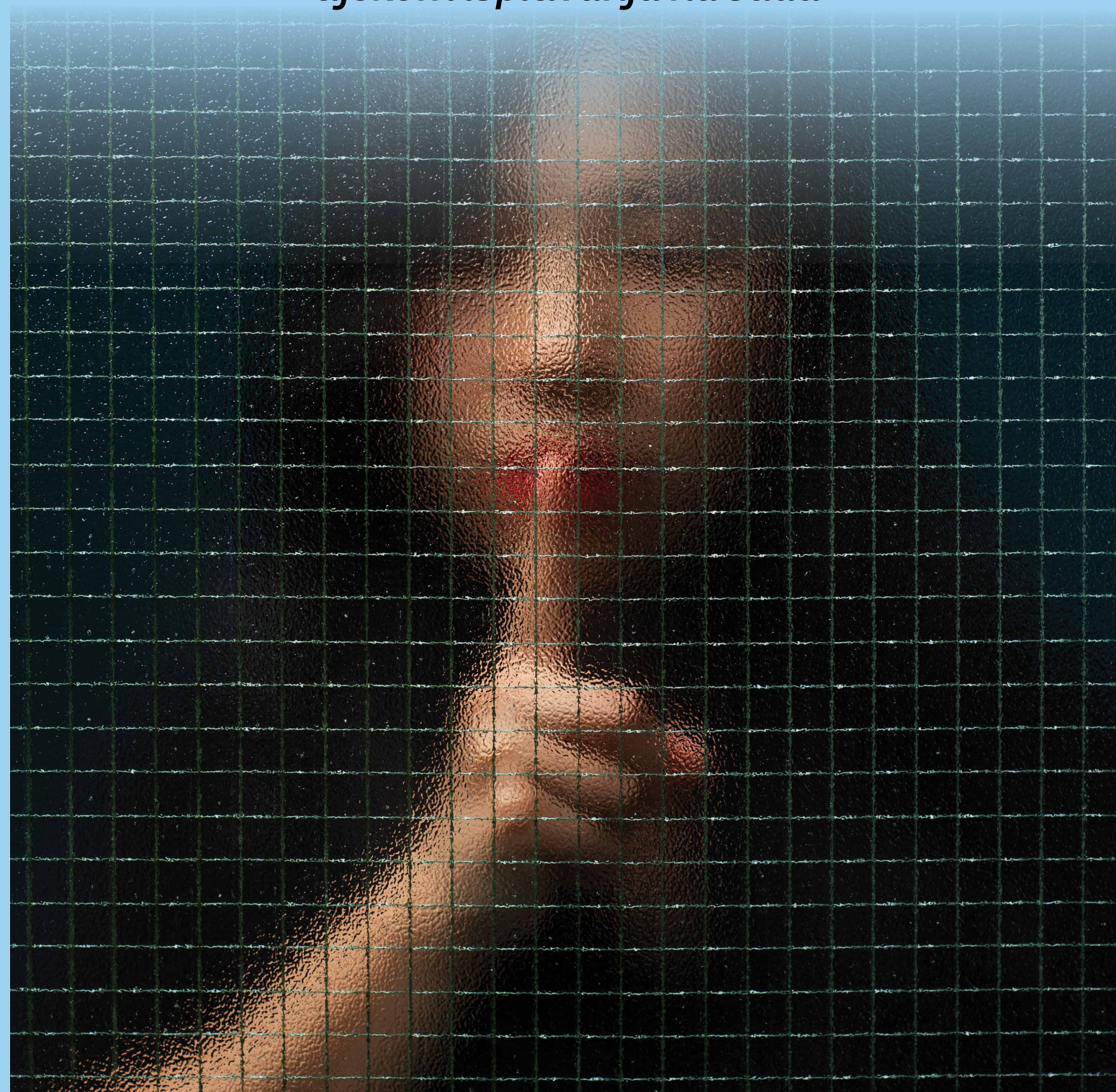

Tema broja:

***Prava žrtve obiteljskog nasilja:
Izbjegavanje kontakta s počiniteljem
tijekom ispitivanja na sudu***

Uvodna riječ

Drage čitateljice i čitatelji,

Pred nama je novo, sad već četrnaesto domaće izdanje bilten Pro Bono. Nažalost, i ovaj broj je svjetlo dana ugledao kasnije nego što smo to priželjkivali, no svejedno na reprezentativan način pokazuje svu raskoš rada Pravne klinike i njezinih vrijednih studenata u prethodnoj akademskoj godini. U međuvremenu smo se preselili u novi prostor i sad smo u prilici raditi brže, bolje i jače, na korist naših građana i šire društvene zajednice. U ovom broju službeno otvaramo vrata i predstavljamo naše nove prostorije u Palmotićevoj 30.

Temu broja posvetili smo osobito važnom i aktualnom pitanju nasilja u obitelji. Prečesto na naslovnica naših dnevnih medija vidimo informacije o žrtvama takvog nasilja, a kao pružatelji pravne pomoći nažalost i sami smo imali prilike susresti se s takvim strankama. Osim što u zasebnom članku dajemo pregled prava koje imaju žrtve nasilja u obitelji, u intervjuu sa Sveom Kunićinić, mag. rehab. educ., članicom partnerske organizacije Ženske sobe, koja ima višegodišnje iskustvo rada u području prevencije obiteljskog nasilja, razgovarali smo o izazovima nastojanja da se suzbije takvo društveno neprihvatljivo ponašanje.

Naravno, nismo se ograničili na jednu temu, već su na uobičajen način u predstavnici svih grupa u okviru Pravne klinike opisali predmete s kojima su se susreli u prethodnoj akademskoj godini. Čitatelji se tako mogu upoznati s temama poput diskriminacije starijih osoba na temelju dobi, prava radnika u slučaju ozljede na radu, ovrhe na plaći i po računima, uključivanja djece i učenike izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav, kaznenih djela protiv časti i ugleda, prava na pristup medicinskoj dokumentaciji i obiteljske medijacije.

Nakon upoznavanja s tipičnim predmetima u protekloj akademskoj godini, trebalo je širu javnost upoznati i s rezultatima našeg rada. Ponovno dajemo prikaz statistike rada Pravne klinike, a posebno prikazujemo i rezultat projekta vanjskih klinika. Odgovarajući prostor dali smo i našim partnerskim organizacijama i pregledu aktualnih projekata i suradnji.

Uredništvo biltena *Pro bono*

Pro Bono možda ima novo ruho, no i dalje je u velikom dijelu rezultat mukotrpnog rada samih studenata koji izrađuju članke, vrše izbor tema i samom biltenu daju završni izgled. Kao nastavnik koji je dao samo poticaj aktivnostima posebno trebam zahvaliti Đorđiji, Adrijani i Aniti koje su najzaslužnije za izradu ovog broja. Želim vam ugodno čitanje!

dr. sc. Juraj Brozović

Glavni urednik

PRO BONO

Bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta u Zagrebu

NAKLADNIK:

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

UREDNIŠTVO:

Juraj Brozović, Đorđija Plavšić, Adrijana Matković, Anita Jovanović

GLAVNI UREDNIK:

Dr. sc. Juraj Brozović

ADRESA I KONTAKT UREDNIŠTVA:

Pro Bono- Bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Palmotićeve ulica 30 (prizemlje), 10 000 Zagreb, Republika Hrvatska

e-Mail: probono@pravo.hr

Web: https://www.pravo.unizg.hr/plus/klinika/bilten_pro_bono

FaceBook: <https://www.facebook.com/bilten.probono/>

LEKTORI:

Tina Polašek

Mihael Željko Crnčec

DIZAJN NASLOVNICE:

Fotografija: Freepik.com

Studio HS internet d.o.o.

GRAFIČKA PRIPREMA I TISAK:

Studio HS internet d.o.o., Osijek, Kolodvorska 139

NAKLADA:

300 primjeraka

10. GODINA IZLAŽENJA

Časopis izlazi 2 puta godišnje (jednom u semestru)

ISSN 1848-83439

Svi tekstovi i fotografije sadržani u biltenu *Pro Bono* ne smiju se ni na koji način privatno ili poslovno koristiti, reproducirati ili mijenjati, bez prethodnog pisanog dopuštenja Uredništva.

Sadržaj

UVODNA RIJEČ

Uvodna riječ	I
<i>Sara Petričević</i>	
Novi prostor Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	IV

TEMA BROJA

<i>Katarina Cestar</i>	
Prava žrtve obiteljskog nasilja: Izbjegavanje kontakta s počiniteljem tijekom ispitivanja na sudu	1

INTERVJU

<i>Adrijana Matković</i>	
Intervju s neprofitnom udrugom „Ženska soba“	4

AKTUALNO

<i>Talija Krznarić</i>	
Ageizam - diskriminacija starijih osoba na temelju dobi	9
<i>Ivana Zeljko</i>	
Prava radnika u slučaju ozljede na radu	11
<i>Lea Blažević</i>	
Ovrha na plaći i po računima	14
<i>Ema Matijašević</i>	
Uključivanje djece i učenika izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske	16
<i>Teodora Beraković</i>	
Pristup medicinskoj dokumentaciji	19
<i>Sara Buhin</i>	
Kaznena djela protiv časti i ugleda	21
<i>Dora Markovinović</i>	
Obiteljska medijacija	23

PREGLED RADA U PROTEKLIM RAZDOBLJIMA

<i>Karla Ressler</i>	
Statistika rada pravne klinike u zimskom semestru 2022./2023. godine	25
<i>Dorija Čondrić</i>	
Prikaz statistike vanjskih klinika	27
<i>Marina Bakran</i>	
Suradnja s partnerskim organizacijama	29
<i>Elina Sopanen</i>	
Iskustva ERASMUS studenata	32

Novi prostor Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

SARA PETRIČEVIĆ

Nakon razornog potresa koji je oštetiio kliničke prostorije u Ulici Jurja Žerjavića, u proljeće 2022. Pravna klinika se susrela s još jednim velikim izazovom - traženjem novog funkcionalnog prostora. Vremena je bilo malo, stoga je održana izvanredna sjednica Malog Vijeća kako bi se gorući problem raspravio. Vodstvo klinike, kliničari, mentori i administratori trudili su različitim idejama osigurati neprekinuti rad Pravne klinike. Neizvjesnost je uzimala svoj danak među kliničarima uz nevjericu kako bi Pravnu kliniku zaista mogli izgubiti, barem na neko kraće vrijeme. Kroz nekoliko mjeseci, uz potporu Grada Zagreba, Vodstva Pravne klinike te Uprave Pravnog fakulteta, Pravnoj klinici je pronađeno novo mjesto pod suncem u Palmotićevoj ulici 30. Svim sudionicima Pravne klinike je uvelike lagnulo, no slijedio je zahtjevan posao preseljenja.

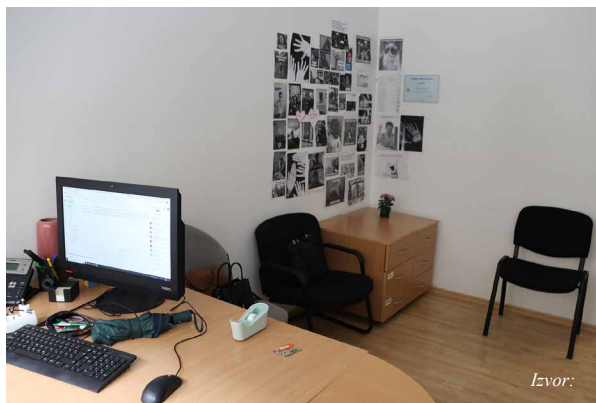
Novi prostor uvelike se razlikuje od starih kliničkih prostorija. Prostor se nalazi u prizemlju što omogućava teže pokretnim ili starijim osobama lakši fizički pristup Pravnoj klinici. Prostor je oblika slova „U“, te ima dva ulaza što olakšava cirkulaciju i zaštitu privatnosti kako stranka tako i kliničara. Na samom ulazu nalazi se čekaonica ispunjena mnogobrojnim izdanjima časopisa Pro Bono koje stranke nerijetko odlučuju ponijeti sa sobom. Pored čekaonice nalaze se dvije odvojene prostorije za intervju što omogućava održavanje dva istovremena intervjua sa strankama. Zatim, prolaskom kroz maleni hodnik, dolazimo do administratorske i telefonske sobe. Blizina navedenih prostorija izuzetno je praktična zbog lake komunikacije administratora, kliničara i mentora. Pored telefonske sobe nalazi se naša najdraža prostorija - kuhinja. Mjesto gdje se sve slatke klinič-

Izvor:

Izvor:

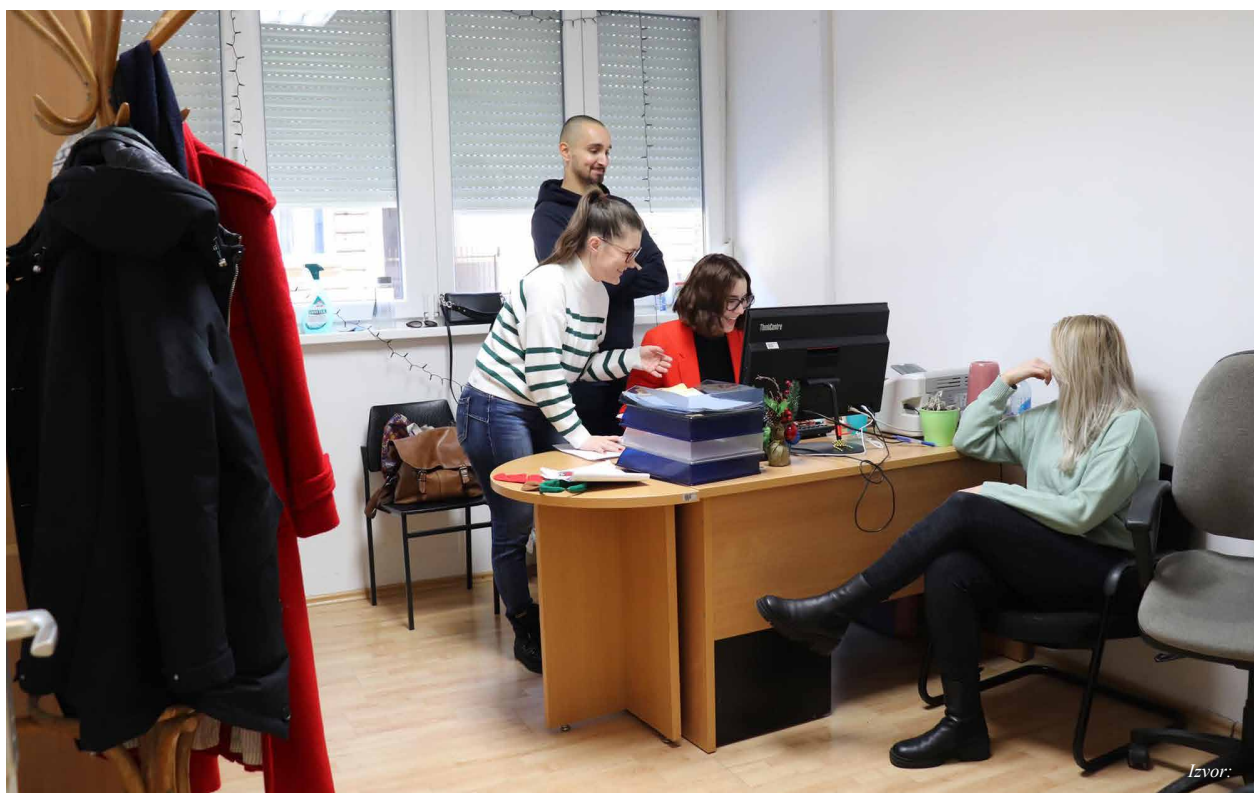

Izvor:

ke muke rješavaju uz osmijeh. Jedva smo dočekali novi prostor učiniti kliničkim. Kao što to i obično biva, kliničari, mentori i administratori djelovali su sinkronizirano.

Izuzetno dobra koordinacija svakodnevnog rada klinike pretočila se i u novonastalu situaciju. Valja napomenuti kako je ugodna radna atmosfera koja se u Pravnoj klinici održava godinama, rezultirala dobrovoljnim radom svih studenata koji su u datom trenutku bili u mogućnosti pomoći da Pravna klinika zaživi na novoj lokaciji. Preseljenje su vodili administratori u stalnoj komunikaciji s Vodstvom koje je omogućavalo provođenje svih promjena tehničke prirode kako bi se novi prostor prilagodio potrebama klinike. Protočna izmjena različitih kliničara koji su iz dana u dan pomagali

majstorima u prilagodbi prostora doimala se kao da je preseljenje čitave klinike na sasvim drugo mjesto uobičajena pojava. Nakon što su osnovne tehničke stvari dovršene, bilo je potrebno upregnuti fizičku snagu te donijeti i rasporediti stvari u nove prostorije. U procesu pakiranja Pravna klinika je doživjela i prijeko potrebno rješavanje nepotrebnih stvari koje su punile kliničke prostorije. Ruku na srce, proces pakiranja bio bi znatno brži da kliničari nisu bili toliko zainteresirani za mnoge stvari koje su se krile u godinama netaknutim policama i ladicama Pravne klinike. Bilo je zaista zanimljivo vidjeti pojedine predmete i literaturu koja je nastala u procesu njezina osnivanja. Nakon veselog pakiranja, slijedio je teži dio posla: prenošenje i raspored stvari u novi prostor.

Izvor:

Izvor:

U tom procesu uvelike su nam pomogli studenti iz biblioteke Pravnog fakulteta kojima ovim putem zahvaljujemo na strpljenju i trudu čak i u najtoplijim danima! U dogovoru s Vodstvom, raspored stvari po novim prostorijama bio je detaljno osmišljen. Još smo jednom utvrdili da u ugodnom društvu vrijeme prolazi brzo čak i kada se neprekidno radi. Kliničari su još jednom pokazali kako klinika ima posebno mjesto u srcu svakog od nas, a međusobno poštovanje i prijateljstvo među kolegama prešutno je naložilo da se kliničari samostalno dogovore oko rotacije pri pomoći u oživljavanju našeg novog prostora. Nakon što je i taj dio posla završio, svaki kliničar je dobio priliku ostaviti svoj trag u pretvaranju uredskog prostora u prostor koji oslikava dobar duh Pravne klinike. Uz promotivne materijale naših suradnika koji ponosno stoje u prostorijama dajući strankama uvid u mogućnosti koje im različiti sustavi podrške pružaju, skupilo se i mnogo cvijeća, slika, šala, ukrasa i drugih različitih sitnica koje kliniku čine ugodnijom kako za studente, tako i za stranke.

Nakon uloženog truda, valjalo je pokazati njegove rezultate. Slijedilo je svečano otvorenje novih kliničkih prostorija. Vrijeme nam je išlo u prilog, a čini se da je ukrašavanje uz glazbu bilo gotovo prije nego li je započelo. Odaziv na svečano otvorenje je bio velik te se novi prostor ubrzo popunio

žamorom zainteresiranih suradnika koji su osim komunikacije s Vodstvom Pravne klinike i Upravom fakulteta, znatiželjno razgovarali s kliničarima, mentorima i administratorima o dosadašnjim postignućima, ali i o novim počecima i mogućnostima koji nam prostor pruža kao i o budućnosti klinike i smjeru njenog daljnjeg razvitka. Voditelj Pravne klinike prof. dr. sc. Alan Uzelac i Prodekan za financije izv. prof. dr. sc. Mario Krešić održali su vrlo motivirajuće govore uz mnoge zahvale svima koji su omogućili za Pravna klinika zasja u novom ruhu te su prerezali vrpce postavljenu na ulazna vrata Pravne klinike što je označilo povratak u radnu rutinu kakvu smo poznavali. Svi smo zapljeskali željno očekujući prva dežurstva iako smo ih bili primorani obustaviti samo dva tjedna. Vidno zadovoljni, gosti su napustili Pravnu kliniku, no ona je ostala ispunjena novom dozom entuzijazma. U potpunosti spremni za nove i stare stranke, suradnje, edukacije, ozbiljne razgovore, ali i neformalna druženja započeo je zimski semestar 2022./2023. u novim prostorijama dobre stare Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Prava žrtve obiteljskog nasilja: izbjegavanje kontakta s počiniteljem tijekom ispitivanja na sudu

KATARINA CESTAR

Zakonom o zaštiti nasilja u obitelji definirano je kako je žrtva nasilja u obitelji osoba koja zbog počinjenja nasilja u obitelji trpi fizičke ili psihičke posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda. Kao što već sam naziv govori, nasilje u obitelji obuhvaća nasilje koje se događa između članova obitelji, stoga se zaštita nasilja od obitelji pruža bračnom/izvanbračnom drugu, životnom partneru, neformalnom životnom partneru, njihovoj zajedničkoj djeci te djeci svakog od njih, srođnicima po krvi u ravnoj lozi, srođnicima u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srođnicima po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelju i posvojeniku. Također, zaštita se pruža i u odnosu na bivšeg bračnog druga, bivšeg izvanbračnog druga, bivšeg životnog partnera, bivšeg neformalnog životnog partnera,

sadašnjeg ili bivšeg partnera u intimnoj vezi te osobe koje imaju zajedničko dijete

Pravnoj klinici se za pomoć obratila stranka, žrtva obiteljskog nasilja kako bi saznala koje su joj pravne mogućnosti zaštite. Radilo se o stranci koju dugi niz godina verbalno i fizički zlostavlja šogor s kojim živi u istom kućanstvu. Zbog toga joj je zdravlje bilo narušeno, a strahovala je od susreta s počiniteljem u prekršajnom postupku te ju je zanimalo može li i na koji način izbjeći kontakt s njim na sudu.

Stoga je prvo bilo potrebno utvrditi može li se strankina situacija podvesti pod pojam nasilja u obitelji. Naime, nasilje u obitelji je primjena fizičke sile uslijed koje je nastala tjelesna ozljeda, tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavaju-

Izvor: Pexels

ćeg postupanja prema djeci, psihičko nasilje koje je kod žrtve uzrokovalo povredu dostojanstva ili uznemirenost, spolno uznemiravanje. Također, ono je i ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje raspolaganja osobnim приходima, osobnom ili zajedničkom imovinom, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci. Nasilje u obitelji može se počiniti i nečinjenjem, pa je tako zanemarivanje potreba osoba s invaliditetom ili osoba starije životne dobi koje dovodi do njihove uznemirenosti ili vrijeđa njihovo dostojanstvo i time im nanosi tjelesne ili duševne patnje, također nasilje u obitelji. Ono je Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji sankcionirano kao prekršaj, dok Kazneni zakon poznaje nasilje u obitelji kao kazneno djelo, međutim, Kaznenim zakonom sankcionirana su samo teška kršenja propisa o zaštiti od nasilja u obitelji.

Kako smo zaključili da je doista riječ o nasilju u obitelji, stranku je trebalo upozoriti na prava koja ima kao žrtva takvog nasilja. Tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj žrtva sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način o svim pravima koja ima. Tako je zakonom propisano pravo žrtve na izbjegavanje kontakta s počinite-

ljem prije i tijekom postupka, osim ako prekršajni postupak zahtijeva takav kontakt. Žrtva ima pravo biti ispitana na policiji od strane osobe istog spola te tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka, tijelo koje vodi postupak, bilo da se radi o policiji ili sudu, dužno je paziti na zaštitu njezinog dostojanstva. Važno je napomenuti kako žrtva u postupku pred sudom ima pravo zahtijevati isključenje javnosti. Također, žrtva ima pravo da bude ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave, pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka. Tijekom prekršajnog postupka žrtva ima pravo na opunomoćenika te pravo da na vlastiti zahtjev, bude obaviještena o poduzetim radnjama povodom prijave i o ishodu postupka. Nadalje, neka od prava žrtve obiteljskog nasilja su i pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji, pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji, pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde, pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje, pravo na privremeni smještaj u kriznim situacijama te na ostala prava propisana zakonom.

Izvor: Pexels

Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji propisana je supsidijarna primjena odredaba zakona kojim se uređuju prekršaji i kazneni postupak. Tako je Zakonom o kaznenom postupku propisana obveza tijela koje provodi ispitivanje žrtve, da prije samog ispitivanja, u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela provede pojedinačnu procjenu žrtve. Pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu te ako postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti, primjerice, poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem i druge mjere propisane zakonom. Dakle, pojedinačna procjena

provodi se u odnosu na svaku žrtvu na način da se s obzirom na specifičnost prekršaja, osobnih značajka žrtve i okolnosti svih slučajeva, procjenjuje postoji li potreba za posebnim mjerama zaštite. Pri tome se posebna pažnja posvećuje žrtvama koje njihov odnos s počiniteljem čini osobito ranjivim, kao što su žrtve nasilja u obitelji. Kako je najveći postotak provedbe pojedinačne procjene ostvaren od strane specijaliziranih službi za podršku, žrtva obiteljskog nasilja ima pravo kontaktirati Odjel za podršku žrtvama i svjedocima Županijskog suda te izraziti želju za izbjegavanjem kontakta s okrivljenikom tijekom njezinog ispitivanja kao svjedoka zbog straha i narušenog psihičkog zdravlja.

Intervju s neprofitnom udrugom „Ženska soba“

ADRIJANA MATKOVIĆ

Dana 18. i 19. listopada 2022. održana je dvodnevna edukacija za volontere i volonterke tijekom koje su sudionici/e imali priliku naučiti više o temi seksualnog nasilja, SNEP programu te podijeliti svoje ideje za razvoj SNEP online platforme. Sudionici/e na edukaciji bile su studentice raznih edukacijskih studija Sveučilišta u Zagrebu te učenice i učenici trećih razreda pet zagrebačkih srednjih škola. Opći cilj projekta jest prevencija seksualnog nasilja nad djecom i mladima, a jedna od aktivnosti jest razvoj online edukativne platforme. Na kraju same edukacije formirana je radna skupina volonterki i volontera koji će s timom Ženske sobe nastaviti raditi na prilagodbi programa i razvoju online edukativne platforme u narednim mjesecima u sklopu volonterskog angažmana.

Edukaciju su vodile članice Ženske sobe, Kristina Mihaljević, mag. paed. soc., Andrea Domitrović Šmida, mag. psych. i Svea Kučinić, mag. rehab. educ., koje imaju višegodišnje iskustvo rada na području prevencije seksualnog nasilja. Ženska soba feministička je, neprofitna organizacija civilnog društva, osnovana 2002. s ciljem prevencije i suzbijanja seksualnog nasilja, pružanja direktne podrške i pomoći osobama koje su preživjele seksualno nasilje i promocije i zaštite seksualnih prava. U okviru Ženske sobe djeluje Centar za žrtve seksualnog nasilja u kojem članovi Ženske sobe pružaju direktnu pomoć i podršku osobama koje su preživjele seksualno nasilje. Također, aktivno rade na razvoju javnih politika, preventivskih programa, unaprjeđenju zakonodavstva, provođenju

Izvor: Ženska soba

Izvor: Ženska soba

specijaliziranih edukacija te osvještavanju i senzibiliziranju javnosti o problematici seksualnog nasilja.

Detaljnije o ideji koja stoji iza SNEP online platforme te o problematici seksualnog nasilja objasnila je Svea Kučinić u intervjuu za Pro Bono.

1. Na edukaciji ste predstavili SNEP Online tool program te Vas molimo da nam ukratko predstavite ideju koja stoji iza tog programa?

Smatramo kako je ključno da se mladi mogu samostalno informirati o tematici seksualnog nasilja iz provjerenih i stručnih izbora te smo svjesne da nedostaje takvih sadržaja, naročito na hrvatskom. S obzirom na to da smo u sklopu jednog od završenih europskih projekata razvile preventivni program „Seksualno nasilje – edukacijski i preventivni program“ (SNEP), ideja iza SNEP Online Tool-a je da navedeni program prilagodimo kako bi ga mladi mogli samostalno koristiti da se educiraju o tematici seksualnog nasilja. SNEP program je verificiralo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, kao i Agencija za odgoj i obrazovanje te uvršten i na popis odobrenih preventivnih programa za

provedbu u srednjim školama. Iako je program u cijelosti dostupan na mrežnim stranicama Ženske sobe, njegov trenutni format nije prilagođen tome da ga mladi samostalno koriste. Kako smo svi trenutno upoznati s popularnosti online sadržaja kao glavnih izvora informacija za mlade, odlučile smo se za prilagodbu postojećeg programa u interaktivnu online edukativnu platformu.

2. Smatrate li da je seksualno nasilje TABU tema u našem društvu te koje su specifičnosti takvog oblika nasilja?

Seksualno nasilje jest tabu tema u našem društvu te se stoga o njemu nedovoljno govori, što dovodi i do manjka kvalitetne prevencije kao i intervencije u slučajevima seksualnog nasilja. U velikom broju zemalja ne postoje istraživanja o rasprostranjenosti seksualnog nasilja i posljedicama istog, upravo zbog specifičnosti i razlika ove vrste nasilja u odnosu na druge zločine (Kelly, 2001). Seksualno nasilje je okruženo brojnim mitovima i stereotipima čiji je cilj umanjivanje ozbiljnosti proživljenog nasilja, okrivljavanje žrtve, nalaženje olakotnih okolnosti za počinitelje, a zajednički

nazivnik većine tih mitova je duboko ukorijenjena rodna neravnopravnost. Seksualno nasilje je jedno od prevladavajućih oblika rodno uvjetovanog nasilja, odnosno oblika nasilja u kojemu su u većini slučajeva žrtve žene, a počinitelji muškarci. Važno je napomenuti da seksualno nasilje nije samo fizički napad, nego povreda osobnih intimnih i psiholoških granica te da niti u jednom drugom zločinu pristanak žrtve ne igra toliku ulogu. Prediktori za doživljavanje seksualnog nasilja su spol i dob, a počinitelji su najčešće žrtvi poznate osobe. Uz to, postoji visoka proporcija tamnih brojki, što znači da je broj prijava u odnosu na broj počinjenog nasilja iznimno nizak - na jedno prijavljeno silovanje dolazi od 15 do 20 neprijavljenih (Mamula, 2013). Prema podatcima Svjetske zdravstvene organizacije (2002; prema Mamula, 2013) svaka četvrta žena tijekom života doživi seksualno nasilje od strane partnera, a trećina djevojaka prisiljena je na prvi seksualni odnos.

3. Koliko je zapravo seksualno nasilje rasprostranjeno te možete li nešto reći o problemu „tamnih brojki“ kriminala?

Podaci Vijeća Europe govore kako 1 od 5 djece doživi neki oblik seksualnog nasilja do svoje 18. godine, dok podaci svjetskih istraživanja pokazuju kako 1 od 5 žena tijekom života preživi pokušaj silovanja i/ili silovanje. S druge strane, broj prijavljenih kaznenih je iznimno mali. Jedno prijavljeno silovanje prati 15 do 20 neprijavljenih. Postotak lažnih prijava, unatoč predrasudama da postoji velik broj lažnih prijava seksualnog nasilja, je isti kao i kod svih drugih kaznenih djela, a to je 1-3%. Neki od podataka su sljedeći:

- 1 od 5 žena i 1 od 71 muškarca doživjet će silovanje tijekom života (Black i sur., 2011.; Ministarstvo pravosuđa Engleske i Welsa, 2013.)
- U SAD-u će 19,3% žena i 1,7% muškaraca tijekom života doživjeti silovanje (Breiding i sur., 2014.)
- 18,2% djece doživjet će neki oblik SN prema blažem, a 13,7% prema težem kriteriju (Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba, 2006.)
- 17,5% žena je doživjelo silovanje ili pokušaj silovanja (Ženska soba, 2005.)

4. Na edukaciji smo naučili da je bitno naglašavati kako je seksualno nasilje rodno uvjetovano nasilje. Smatrate li da je brojnost seksualnog

nasilja upravo produkt patrijarhalnog društva u kojem živimo?

Definitivno. Seksualno nasilje je čin moći i kontrole, iskazan na seksualan način, koji je neželjen, za koji nije dan pristanak ili nije dan slobodno i svjesno, te kao takav čini jedan od dva oblika rodno uvjetovanog nasilja. Seksualno nasilje svoje korijene ima upravo u patrijarhatu, kao sustavu odnosa i vrijednosti koji prožima političke, društvene i ekonomske strukture i kreira rodnu nejednakost kroz neravnopravnu raspodjelu moći u društvu u korist cis-rodnih, heteroseksualnih, bijelih muškaraca. Rodna komponenta seksualnog nasilja vidljiva je u statistikama koje pokazuju da su žrtve seksualnog nasilja u većini slučajeva djevojčice, djevojke i žene, a počinitelji mladići i muškarci. Podaci MUP-a za 2021. pokazuju da u ukupno 1390 kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta su najčešće žrtve bile žene (95% slučajeva), a gotovo svi počinitelji muškarci (98%), odnosno da su kod djece najčešće žrtve bile djevojčice i djevojke (83%), a muškarci počinitelji u više od 92% slučajeva.

5. Žrtve koje odluče prijaviti seksualno nasilje često nailaze na predrasude te nerijetko dolazi do preispitivanja ponašanja žrtve i što je ona mogla učiniti kako bi spriječila da do seksualnog nasilja uopće ni ne dođe. Koje su najčešće predrasude s kojima se susrećete u svom radu?

Najčešće predrasude oko seksualnog nasilja su sljedeće:

- da je seksualno nasilje rezultat nemogućnosti kontroliranja seksualne želje
- da se većina silovanja događa u mračnim i napuštenim ulicama, u noći, od strane nepoznatog počinitelja
- da dječaci, mladići i muškarci ne mogu biti žrtve seksualnog nasilja
- da je počinitelje seksualnog nasilja lako identificirati te da su to „luđaci“ koje je lako uočiti po izgledu i ponašanju
- da seksualno nasilje nije čest problem
- da je ponekad žrtva sama kriva za preživljeno nasilje, odnosno da na neki način može izazvati počinitelja svojim izgledom, odjećom ili ponašanjem
- vjerovanje da bi nam se u slučaju proživljenog seksualnog nasilja osobe koje poznajemo odmah povjerile

6. Zbog velike tamne brojke stvara se lažan osjećaj kako se radi o oblicima nasilja koji su iznimno rijetki. Koji su razlozi neprijavlivanja seksualnog nasilja i što možemo učiniti ako se baš nama obrati žrtva za pomoć?

Razlozi neprijavlivanja seksualnog nasilja mogu se podijeliti u tri osnovne skupine. Prva skupina su osobni razlozi osobe koja je preživjela seksualno nasilje, koji mogu uključivati strah od počinitelja i vjerovanje u njegove prijetnje, strah od reakcije obitelji, prijatelja i okoline, strah da im nitko neće vjerovati te da će biti stigmatizirane, nepoznavanje mogućnosti i mehanizama zaštite te neprepoznavanje određenih oblika nasilja.

Druga skupina razloga odnosi se na nedostatnu podršku žrtvama, odnosno na nedostatak specijaliziranih servisa za pomoć i podršku te iznimno velike količine predrasuda u društvu prema osobama koje su preživjele seksualno nasilje.

Treća skupina razloga odnosi se na strah od prijave i strah od sudskog postupka i njegovog ishoda, odnosno na strah od policije i nadležnih institucija, nerazumijevanje postupka, duljinu i neizvjesnost postupka te niske kazne izrečene počiniteljima.

7. Za seksualno nasilje nad djecom u obitelji kazali ste kako se radi o „tabu temi unutar tabu teme“. Po čemu je seksualno nasilje nad djecom osobito osjetljivo te tko su najčešći počinitelji?

Seksualno nasilje nad djecom je tema unutar šire teme seksualnog nasilja o kojoj se iznimno malo govori, a kada se i govori, uglavnom se ponovno radi o predrasudama ili prikazima slučajeva koji su statistički zapravo jako rijetki (nepoznati počinitelji i sl.). U stvarnosti, najčešće žrtve svih oblika seksualnog nasilja su djeca do 18. godine života (62% prijavljenih slučajeva). Kao i kod odraslih osoba, većina počinitelja (93%) su djetetu poznate osobe i/ili članovi njegove obitelji (u 88% slučajeva muškarci), a što je dijete mlađe, to je veća vjerojatnost da će počinitelj biti član obitelji. Jedan od razloga zašto je ova tema „tabu unutar tabua“ je taj što i dalje živimo u društvu koje smatra da su stvari koje se događaju unutar obitelji privatne i nešto u što se „ne miješamo“, čak i kada se radi o nasilju. Naime, činjenica je da bi obitelj trebala biti najsigurnije mjesto za dijete, a nažalost je u stvarnosti mjesto na kojem dijete najčešće doživljava seksualno nasilje. Upravo seksualno zlostavljanje djeteta u obitelji čini 1/3 svih oblika seksualnog zlostavljanja djece.

Činjenica da se o ovoj temi toliko malo govori je dodatno zabrinjavajuća u svjetlu činjenice da se seksualno nasilje nad djecom u obitelji najčešće događa opetovano i kroz duži vremenski period. Nadalje, djeca rijetko nekome kažu o proživljenom iskustvu, a kada i progovore, to je s uglavnom s velikim vremenskim odmakom (10 – 16 godina).

8. SNEP program namijenjen je upravo mladima. Uz nedostatan, ako ne i nepostojeći, seksualni odgoj u školama te sveprisutnost interneta u njihovim životima, mladi su posebno izloženi elektroničkom seksualnom nasilju. Na koji način bi trebalo djelovati da zaštitimo mlade?

Svakako je potrebno nastaviti raditi na uvođenju sustavne prevencije seksualnog nasilja u odgojno-obrazovne ustanove, počevši već od najranije dobi, odnosno od vrtića, kako bi se kasnije radilo više o održavanju i unapređivanju znanja i vještina, a ne o stjecanju istih prvi put tek kada djeca dosegnu više razrede osnovne škole ili postanu srednjoškolci. Uzimajući u obzir činjenicu da djeca seksualno nasilje u obitelji najčešće doživljavaju u dobi od 7 do 11 godina, a izvan obitelji u dobi od 10 do 12 godina, vidljivo je kako je s radom na prevenciji potrebno početi vrlo rano.

Uz to, potrebno je raditi na unapređenju razine svjesnosti i znanja odgojno-obrazovnih djelatnika/ca i roditelja o ovim temama te prepoznati da su u nekim temama, poput interneta, upravo djeca i mladi „stručnjaci“ od kojih možemo učiti i s kojima možemo uspostaviti suradnički odnos kako bismo osigurali da na siguran i odgovoran način koriste alate poput društvenih mreža.

Jako je važno da svi programi i edukacije o ovoj temi odgovornost za seksualno nasilje uvijek svrstaju na počinitelja te da najveći dio „tereta“ prevencije ne padne na leđa djece i mladih na način da se sva odgovornost za prepoznavanje i prijavljivanje seksualnog nasilja prebaci na njih, umjesto na odrasle koji su zaduženi za njihovu sigurnost i dobrobit. Nadalje, važno je da upravo odrasli budu ti koji će započinjati razgovore o temi seksualnog nasilja, umjesto da čekamo da djeca i mladi to učine, s obzirom na to da se pokazalo da oni imaju veliku potrebu razgovarati s odraslim osobama u svojim životima o ovoj temi, no ne znaju kako započeti te razgovore (niti je to njihova odgovornost).

Uz sve ovo, neophodno je kontinuirano raditi na umanjivanju rodne neravnopravnosti u društvu te

odgajati i obrazovati djecu i mlade van rigidnih rodni stereotipa i uloga kako bi se doprinijelo izgradnji društva bez patrijarhata.

Na kraju, potreban je i kvalitetan seksualni odgoj u školama, kojim bi se djecu i mlade educiralo i o zdravoj seksualnosti.

9. Dojmilo nas je kako umjesto pravnog termina „žrtva seksualnog nasilja“ koristite termin „osoba koja je preživjela seksualno nasilje“. Zašto ste odabrali upravo taj termin?

Iako je važan napredak da se u pravnom kontekstu napokon spominju žrtve, jer im to jamči niz prava, kada govorimo van pravnog konteksta koristimo termin „osoba koja je preživjela seksualno nasilje“ jer je on osnažujući i stavlja naglasak na činjenicu da je seksualno nasilje samo jedan dio iskustva osobe te nešto od čega se moguće oporaviti, umjesto da osoba bude trajno obilježena kao žrtva.

10. Slijedeći krilaticu „budi promjena koju želiš vidjeti u svijetu“, posavjetujte nas kako se mi, kao budući pravници (ili pojedinci), možemo aktivirati da bi društvo osvijestili o problemu seksualnog nasilja?

Postoji mnogo načina na koje kao mlade osobe, ali i kao budući pravници i pravnice možete aktivirati

kako biste pridonijeli podizanju razine svijesti o seksualnom nasilju u društvu te kako biste doprinijeli njegovoj prevenciji. Neki od načina na koje se možete angažirati oko ove problematike su:

- educirati se o rodnoj ravnopravnosti i feminizmu
- promicanje rodne ravnopravnosti na fakultetima/zagovaračke aktivnosti
- uključivanje u aktivizam
- prekidanje hetero- patrijarhalnih obrazaca u svojoj okolini
- educirati se o intersekcionalnosti identiteta kako bi kasnije u radu s klijentima/icama imali bolje razumijevanje njihovog društvenog položaja, a samim time i izloženosti seksualnom nasilju
- promovirati rodno osviještene pristupe na fakultetu - rad s ciljanim populacijama mora biti rodno osviješten kako bi bio istinski učinkovit, naročito jer postoji visoka statistička vjerojatnost da ćete u budućem radu doći u doticaj s djetetom ili osobom koja je preživjela seksualno nasilje
- reagirati na seksizam, seksualno uznemiravanje i ostale oblike seksualnog nasilja kojima posvjedočite
- kritički pristupati informacijama
- preispitati vlastite predrasude

Izvor: Zenska soba

Ageizam - diskriminacija starijih osoba na temelju dobi

TALIJA KRZNARIĆ

Rezultati posljednjeg popisa stanovništva provedenog u Republici Hrvatskoj 2021. ukazuju da je prosječna dob stanovništva Hrvatske 44,3 u odnosu na 2011. kada je iznosila 41,7 godina. Podaci ukazuju na to da stanovništvo Hrvatske kontinuirano stari te se svrstava među najstarije nacije Europe. Takav porast negativno utječe na gospodarski te demografski razvoj Republike Hrvatske.

Pravnoj klinici često se obraćaju stranke starije životne dobi kojima se krše prava ili onemogućava pristup uslugama temeljem njihove životne dobi. Najčešće se radi o diskriminaciji u pružanju zdravstvenih usluga (vrlo često u obliku neadekvatnih preventivnih zdravstvenih usluga) ili u pružanju usluga socijalne skrbi, ali s obzirom na sve veću dobnu granicu za starosnu mirovinu, sve se više ljudi suočava s poslovno uvjetovanim otkazima (situacije kada prestane potreba za obavljanjem određenog posla zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga). Poslovno uvjetovani otkaz osobama starije životne dobi predstavlja posebnu prepreku jer se teže ponovno zapošljavaju upravo zbog dobi. No starenje i starost nisu sinonimi. S jedne strane, starenje je proces kroz

kojeg prolazi svaka osoba. Definira ga se kao proces postupnih i spontanijih promjena u organizmu. Taj je proces obilježen progresivnim slabljenjem fizioloških funkcija, propadanjem tkiva i organa, a time i organizma u cjelini. S druge strane, starost se odnosi na razdoblje životnog ciklusa pri kraju odrasle dobi koje je obilježeno slabljenjem organskih i mentalnih funkcija te je povezano s kronološkom dobi.

Ageizam je jedan od oblika diskriminacije prema dobi. Odnosi se na starije osobe na temelju kalendarske dobi. Pučka pravobraniteljica (dalje: Pravobraniteljica) u svom izvješću za 2021. utvrdila je da su 2021. osobe starije životne dobi bile diskriminirane prilikom traženja posla, nedostatku socijalnih usluga, digitalizaciji te praksama koje uključuju starosna ograničenja u pristupu dobrima i uslugama.

U području radnog prava Pravobraniteljica je utvrdila da su stariji radnici najizloženiji prestanku radnog odnosa zbog poslovno uvjetovanog otkaza te zbog malih šansi za ponovno zapošljavanje umirovljuju se već pri prvim uvjetima za mirovinu. Kao strukturalnu dobnu diskriminaciju Pravobraniteljica je istaknula nedostupnost odgovarajućeg smještaja i usluge kao i njihove cijene, primjerice liste čekanja za državne domove za stare i nemoćne pokazatelj je da kapacitet istih ne odgovara interesu, dok cijene privatnih domova rastu čime se sužava krug interesenata. Jedan od najproblematičnijih primjera dobne diskriminacije je primjer osiguravajućih društava koja su odbila produljiti dobrovoljno zdravstveno osiguranje osobama starijim od 65 godina. Utvrđeno je da deset osiguravajućih društava koja nude uslugu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja ima definiranu gornju granicu primanja u osiguranje u rasponu od 60. do 70. godine života, dok neka čak imaju definiranu i gornju granicu trajanja osiguranja.

Tko god smatra da mu je zbog diskriminacije povrijeđeno pravo može tražiti zaštitu toga prava u postupku u kojem se o tom pravu odlučuje kao o

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

glavnom pitanju. Osoba je također ovlaštena podnijeti tužbu. Ovisno o zahtjevu žrtva može podnijeti tužbu za utvrđenje diskriminacije, tužbu za zabranu ili otklanjanje diskriminacije, tužbu za naknadu štete te da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

Prva pravomoćna presuda na osnovi dobne diskriminacije starije osobe donesena je 2013. U tom predmetu osoba starosti 60 godina se javila na oglas objavljen na Web stranici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za radno mjesto diplomiranog pravnika na određeno vrijeme od 12 mjeseci. Uvjeti natječaja bili su: položen pravosudni ispit, poznavanje korištenja računala, tri godine radnog iskustva i vozačka dozvola B kategorije. Nakon mjesec dana osoba je obaviještena da je natječaj poništen jer nitko od kandidata ne zadovoljava

uvjete natječaja. Obavijest je također sadržavala informaciju da navedena osoba ne zadovoljava uvjete zbog životne dobi i drugih okolnosti. Diskriminacija na osnovi dobi dokazana je temeljem originalnog dopisa u kojem je kao razlog nezadovoljavanja uvjeta upravo navedena životna dob.

Nepobitno je da će zbog starenja stanovništva u Hrvatskoj sve češće dolaziti do diskriminacije starijih osoba jer se radi o osjetljivoj skupini građana. Kako se problem diskriminacije osoba starije dobi ne bi produbio najdjelotvorniji alat, uz naravno pravnu zaštitu, je edukacija. Educirati se trebaju mlađe i osobe srednje dobi o ophođenju s osobama starije životne dobi, njihovim mogućnostima i prilagodbi, ali i starije osobe po pitanju zaštite svojih prava. Potrebno je ukazati starijim osobama da ih društvo ne želi marginalizirati te da imaju mogućnosti i sredstva za zaštitu svojih prava.

Izvor: Pexels

Prava radnika u slučaju ozljede na radu

IVANA ZELJKO

Pravnoj klinici nerijetko se obraćaju stranke koje imaju upite vezane za njihova radnička prava, a za koja često stranke ni same ne znaju da im zakonom i drugim pravnim aktima pripadaju. U tu svrhu kao jedna od sedam grupa Pravne klinike, ustrojena i zasebna specijalizirana Grupa za zaštitu prava radnika. S tim upitima Pravna klinika postupa osobito obazrivo, poglavito uzimajući u obzir specifičnost radnopravnog odnosa kao društvenog odnosa u kojem se nalaze poslodavac i radnik, potonji u podređenom, subordiniranom položaju. Pravnoj klinici obratila se stranka koja se ozlijedila na radu, međutim stranka je posljedice ozljede počela osjećati nekoliko mjeseci kasnije kada je otišla na bolovanje zbog privremene nesposobnosti za rad. Stranka je izrazila bojazan da će zbog prouzročene ozljede na radu, osjećati posljedice čitav život te sukladno tome morati mijenjati radno mjesto. Strankin poslodavac nije prijavio nadležnom tijelu strankinu ozljedu na radu, a nadležna doktorica obiteljske medicine nije bila sigurna je li ovlaštena podnijeti zahtjev za utvrđivanje ozljede na radu na isključivi zahtjev stranke, a ne njezinog poslodavca. Stranku je zanimalo može li i kako tražiti utvrđenje sto postotne privremene nesposobnosti za rad te može li pokrenuti postupak utvrđenja ozljede na radu.

Prilikom pružanja odgovora na strankino prvo pitanje, prvo je trebalo razlučiti pojmove ozljede na radu i privremene nesposobnosti za rad kako bi se utvrdilo može li i kako stranka ostvariti pravo na

sto postotno bolovanje. Ozljeda na radu uređena je Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju koji taksativno navodi vrste iste, pa se tako primjerice ozljedom na radu smatraju različite kategorije ozljeda kao što su primjerice ozljeda iza-

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

zvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda prouzročena naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je uzročno vezana uz obavljanje poslova, odnosno djelatnosti na osnovi koje je ozlijeđena osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju i druge taksativno navedene ozljede.

Dakle, ono što razlikuje ozljedu na radu od privremene nesposobnosti za rad, odnosno termina koji se češće upotrebljava u široj javnosti, "bolovanja" je to da se privremenom nesposobnosti za rad smatra odsutnost s rada zbog bolesti ili ozljede. Dakle, radi se o okolnostima radi kojih je osiguranik spriječen izvršavati svoju obvezu rada u skladu s ugovorom o radu, drugim ugovorom ili aktom. Osim toga, ovisno o tome radi li se o ozljedi na radu ili privremenoj nesposobnosti za rad razlikovat će se i iznos u kojem će se isplaćivati naknada plaće. Ako se radi o privremenoj nesposobnosti zbog priznate ozljede na radu, naknada plaće iznosit će 100% od osnovice za naknadu plaće.

S druge strane, kod obične privremene nesposobnosti za rad iznos će se razlikovati ovisno o kojem se vremenskom razdoblju radi. Za prvih 42 dana, odnosno za prvih 7 dana za invalida rada, te za

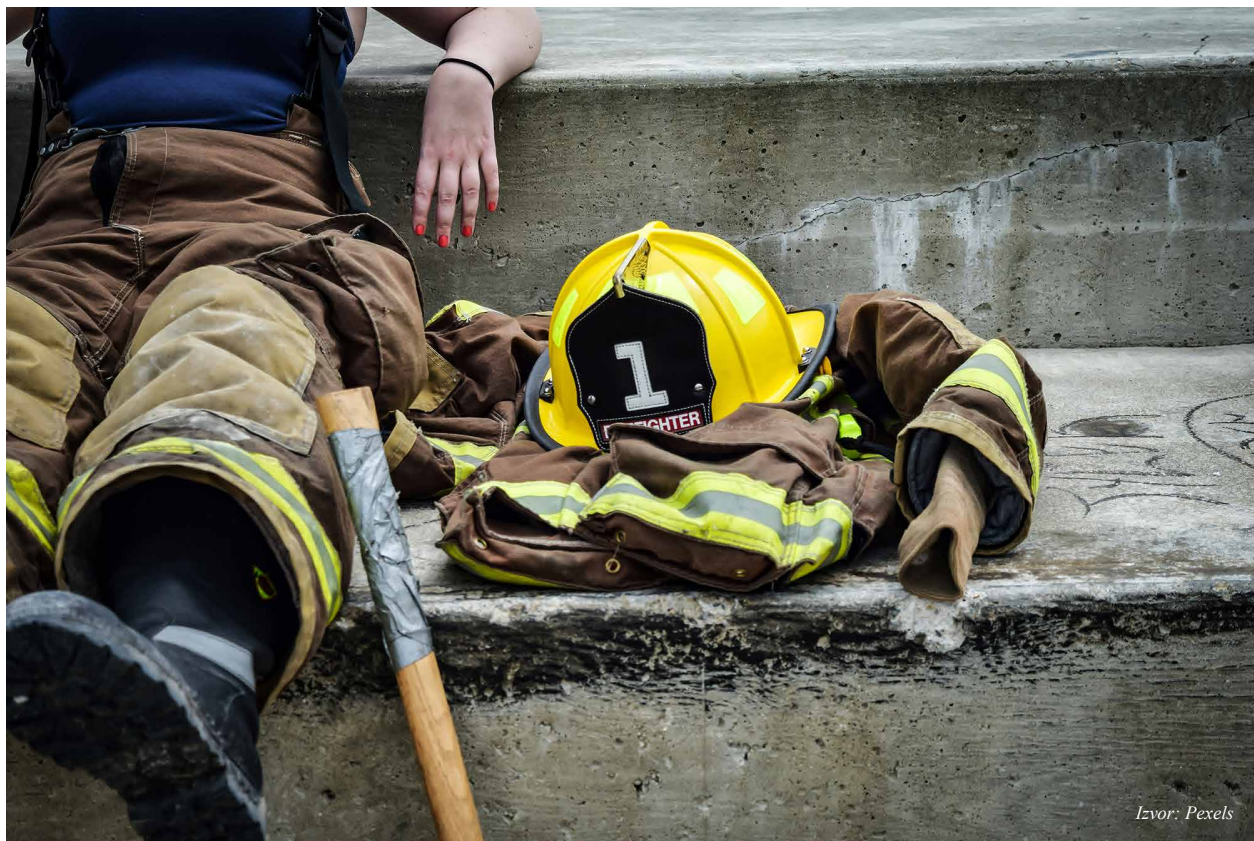
radnike zaposlene u pravnoj osobi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom naknada plaće isplaćuje poslodavac na teret svojih sredstava. U tom periodu naknada plaće ne može biti niža od 70% od osnovice za naknadu. Od 43. odnosno, 8. dana za invalida rada privremene nesposobnosti za rad naknada isplaćuje također poslodavac, ali na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. U tom periodu, za prvih 6 mjeseci neprekidne privremene nesposobnosti za rad, naknada plaće iznosi 70 % od osnovice za naknadu. Ako privremena nesposobnost za rad traje dulje od 6 mjeseci neprekidno, naknada plaće iznosi 80% od osnovice za naknadu počevši od prvog idućeg dana nakon isteka prethodnog šestomjesečnog perioda neprekidnog trajanja privremene nesposobnosti za rad.

Sudska praksa se također izjasnila da okolnost da je liječnik kod otvaranja bolovanja upisao da se radi o bolesti, a ne o ozljedi na radu, ne znači da se naknadno ne može dokazivati da se radi upravo o ozljedi na radu.

Prilikom pružanja odgovora na drugo strankino pitanje glede pokretanja postupka utvrđivanja ozljede na radu, može se zaključiti kako radnici često nisu upoznati uopće s pravima koja im zakonski priznaju, odnosno u ovom slučaju mogu li i

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

na koje načine uopće zahtijevati utvrđenje ozljede na radu. Prema zakonskim pravilima, radnik može na tri različita načina može zahtijevati utvrđivanje ozljede na radu:

1. može tražiti od poslodavca da zahtijeva utvrđenje ozljede na radu od strane regionalnog ureda odnosno područne službe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje nadležnog prema njegovom mjestu prebivališta,
2. može tražiti od svojeg liječnika da zahtijeva utvrđenje istog od strane regionalnog ureda odnosno područne službe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje nadležnog prema njegovom mjestu prebivališta,
3. može sam zahtijevati utvrđenje istog regionalnog ureda odnosno područne službe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje nadležnog prema njegovom mjestu prebivališta.

Iz navedenoga proizlazi važan zaključak, a to je da radnik može i sam zahtijevati utvrđenje ozljede na radu, pa u slučaju da poslodavac radniku “stoji na putu”, odnosno ne želi zahtijevati utvrđenje ozljede na radu od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, radnik sam može zahtijevati utvrđenje ozljede na radu, kao što je utvrđeno u spomenutom predmetu.

Pravna klinika stranku je uputila i na drugu pravnu mogućnost koja joj preostaje glede ozljede na radu koja se dogodila. Naime, osim podnošenja zahtjeva za utvrđenje ozljede na radu, jedna od radnikovih mogućnosti je i potraživanje naknade štete od strane poslodavca zbog nastale štete, odnosno ozljede u radu. Prilikom toga, radnik može potraživati različite vrste štete kao što su izgubljena zarada, troškovi liječenja i sl. Radnik može podnijeti tužbu stvarno i mjesno nadležnom sudu te osim što može zahtijevati naknadu štete, može zahtijevati i sporedna traženja kao što su zatezne kamate koje počinju teći od dana kada podnese zahtjev i naknadu troškova (primjerice može se tražiti naknada odvjetničkih troškova ako radnik odluči angažirati odvjetnika). U sudskoj je praksi utvrđeno stajalište kako rješenje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje kojim tužitelju nije priznato pravo na temelju Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu jer mu zadobivena ozljeda nije priznata kao ozljeda na radu, ne veže sud u parničnom postupku koji je tužitelj pokrenuo protiv svog poslodavca radi naknade štete zbog ozljede na radu.

Ovrha na plaći i po računima

LEA BLAŽEVIĆ

Jedno od glavnih pitanja u kontekstu zadnjih izmjena i dopuna Ovršnog zakona bilo je i to hoće li doći do rasterećenja poslodavaca i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (dalje: HZMO) od dužnosti provedbe ovrhe. Nažalost, to pitanje još će neko vrijeme ostati administrativni teret za poslodavce i HZMO i s druge strane zbunjivati stranke koje se pitaju tko uopće provodi ovrhu i na kojim njihovim sredstvima?

Pravnoj klinici se obratila se stranka koju je primarno zanimalo može li HZMO provoditi ovrhu na jednom dijelu novčanih sredstava, a na drugom Financijska agencija (dalje: FINA) te na koji način stranka može saznati tko provodi ovrhu na njezinim sredstvima i iznos duga.

U odgovoru na prvi dio pitanja potrebno je analizirati odredbe Ovršnog zakona prema kojem se provodi prisilno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava. Ovrha na novčanoj tražbini ovršenika je prisilna naplata novčane tražbine koju provode poslodavac, odnosno ispla-

titelj drugog stalnog novčanog primanja (npr. mirovine), u ovom slučaju HZMO te FINA. Novčana tražbina ovršenika su plaća i druga stalna novčana primanja (uključujući i mirovinu) koja se uplaćuju na račun ovršenika. Prema tome, kada se govori o ovrsi na novčanoj tražbini ovršenika razlikuju se dva predmeta ovrhe: ovrha na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima (mirovini) te druga novčana sredstva koja se uplaćuju na račun ovršenika. Tako je moguće da na prvom predmetu ovrhe (mirovini) ovrhu provodi poslodavac, odnosno HZMO kao isplatitelj stalnog novčanog primanja, a na drugom predmetu ovrhe Fina. No, na koji način poslodavac odnosno HZMO provode ovrhu?

Poslodavac odnosno HZMO provode ovrhu na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima najčešće na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi i privatne isprave dužnika kojom daje suglasnost da se radi naplate tražbine vjerovnika zaplijeni njegova plaća, odnosno drugo novčano primanje. Na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi kojim je ovrha određena na stalnom novčanom primanju ili općenito na imovini ovršenika, ovrhovoditelj može izravno zatražiti od poslodavca ili drugog isplatitelja stalnoga novčanog primanja (HZMO) da mu isplati iznos kojim će se namiriti njegova tražbina radi čijeg je ostvarenja ovrha određena. Bitno je napomenuti da je isplatitelj stalnoga novčanog primanja dužan prigodom postupanja po rješenju o ovrsi voditi računa o pravilima o ograničenju ovrhe na takvim primanjima. Isplatitelj drugog stalnog novčanog primanja (HZMO) na temelju te isprave dužan je zaplijenjeni dio novča-

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

nog primanja isplatiti, odnosno isplaćivati ovrhovoditelju po isteku roka od šezdeset dana od dana njezina primitka. Druga mogućnost je da dužnik privatnom ispravom potvrđenom kod javnog bilježnika da suglasnost da se radi naplate tražbine vjerovnika zaplijeni njegova plaća, odnosno drugo stalno novčano primanje (mirovina), osim u dijelu u kojem je to primanje izuzeto od ovrhe. Suglasnost kojom on dopušta pljenidbu plaće, odnosno drugog stalnog novčanog primanja za iznos koji je izuzet od ovrhe, neće proizvoditi pravne učinke. Prema tome, HZMO će zaplijeniti dio mirovine koji podliježe ovrsi, a poštujući pravila o ograničenju ovrhe, iznos koji je izuzet od mirovine uplaćivati na zaštićeni račun. Ako ovršenik prima mirovinu koja je manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj, od ovrhe je izuzet iznos u visini tri četvrtine plaće ovršenika, ali ne više od dvije trećine prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj. Ovršenik je u svakom slučaju dužan obavijestiti FINA-u ako se ovršeniku uplaćuju primanja i naknade koji su izuzeti od ovrhe ili je ovrha na njima ograničena.

Kako bi odgovorili na koji način stranka može doći do informacija o ovrsi, stranku je bilo potrebno

usmjeriti prema FINA-i. FINA omogućuje stranci da neposredno, poštom ili elektronički može saznati relevantne informacije. Vođenjem Očevidnika neizvršenih osnova za plaćanje (dalje: Očevidnik) koji sadrži popis svih neizvršenih osnova za plaćanje ovršenika, stranka može saznati podatke o primljenim, vraćenim, izvršenim i neizvršenim osnovama za plaćanje. Stranka ima mogućnost osobnog dolaska u FINA-u i podnošenjem zahtjeva na propisanom obrascu izdavanje navedenih podataka. Na taj način stranka neposredno može zatražiti njihovo dobivanje. S druge strane, podatke iz Očevidnika FINA daje na temelju pisanog zahtjeva za izdavanje podataka, preslika i potvrda koji se može predati neposrednom dostavom ili poslati poštom u određene FINA-ine poslovnice. Putem usluge e-Blokade omogućuje se strankama dobivanje informacija o neizvršenim osnovama za plaćanje iz Očevidnika, slike dokumenata osnova za plaćanje, podatke o redoslijedu osnova za plaćanje, besplatno otvaranje i zatvaranje zaštićenog računa. Usluzi e-Blokade pristupa se prijavom u sustav e-Građani. FINA pruža informacije stranci besplatno te se više o mogućnostima može saznati i na internetskoj stranici FINA-e: www.fina.hr.

Uključivanje djece i učenika izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske

EMA MATIJAŠEVIĆ

Ministarstvo znanosti i obrazovanja objavilo je korisne poveznice za uključivanje djece i učenika izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske je još na sjednici održanoj 28. veljače 2022. donijela „Odluku o osnivanju Međuresorne radne skupine za provedbu aktivnosti prihvata i zbrinjavanja izbjeglog stanovništva iz Ukrajine“. Republika Hrvatska, kao članica Europske unije, slijedi „Direktivu Europske unije o privremenoj zaštiti“ koja osigurava, u slučaju velikog broja izbjeglica s kriznog područja, pravo na rad, stanovanje, zdrav-

stvenu zaštitu te pravo na obrazovanje. Propisano je da se svakom učeniku treba osigurati sudjelovanje u pripremnoj nastavi hrvatskog jezika bez testiranja, uključivanje u odgojno – obrazovni rad u razrednim odjelima u svim predmetima prema njihovim mogućnostima i sposobnostima te na kraju nastavne odnosno školske godine zaključne ocjene i svjedodžbu.

Učenici se upisuju u onu osnovnu školu kojoj pripadaju prema upisnom području, a upis učenika u srednje škole organizira se prema postojećim obrazovnim programima. U slučaju da u sustavu

Izvor: Pexels

Republike Hrvatske ne postoji obrazovni program koji su učenici pohađali u matičnoj zemlji, imaju pravo na nastavak obrazovanja u najsirođnijem obrazovnom programu koji se provodi u školi u koju su upisani. Učenici osnovnih i srednjih škola pohađaju pripremnu nastavu hrvatskog jezika u školi u koju su upisani. Nakon završetka pripreme nastave stručno povjerenstvo škole provjerava znanje hrvatskog jezika pisanim i usmenim putem.

U procesu integracije sudjelovali su stručni suradnici, ravnatelji, nastavnici i učenici. Ravnateljima se savjetovalo osnivanje tima za inkluziju djece izbjeglica i imenovanje koordinatora. Školama je

savjetovano postavljanje znakova na ukrajinskom, a nastavnicima i učenicima da nauče osnovne riječi i pozdrave na ukrajinskom jeziku. Naglašavala se važnost pokazivanja interesa i empatije, ali i vršnjačka potpora koja bi djeci iz Ukrajine kroz igru i druženje pomogla pri učenju jezika, snalaženju u školi i integraciji u društvo.

Pravna klinika sudjelovala je na tematskoj sjednici o integraciji osoba koje traže ili im je odobrena međunarodna zaštita koju je organizirala Gradska koordinacija za ljudska prava. Istaknut je značajan doprinos Grada Zagreba uspješnoj integraciji, ali i mogućnost daljnjeg napretka. Navedena je potreba olakšavanja upisa studija, stipendiranja, veće dostupnosti svih relevantnih informacija, offline tečajeva hrvatskog jezika za odrasle i djecu i pomoć u susretu s birokracijom. Također, istaknuta je i potreba za pojačanim djelovanjem udruga i organizacija događanja koja će pomoći pri integraciji, a osobito pri integraciji adolescenata – velike pohvale dobila je inicijativa Centra mladih Ribnjak koja organizira susrete i kreativne radionice za djecu i odrasle. Radionice vode glazbene, kazališne i likovne pedagoginje Centra u suradnji s volonterima. Sudionici su zaključili kako bi takvo angažiranje trebalo postati redovita praksa u Republici Hrvatskoj.

Na mrežnim stranicama Grada Zagreba nalaze se sve relevantne informacije za izbjeglice prevedene na ukrajinski jezik, dijele se besplatni obroci,

Izvor: Pexels

održavaju se online tečajevi hrvatskog, djeca se besplatno upisuju u vrtiće (čak i u privatne, koji su pokazali solidarnost te također oslobodili roditelje plaćanja).

Integracijom ranjive skupine djece izbjeglica u osnovne škole, ali i poticanjem tolerancije i prihvaćanja različitosti bavio se i projekt IRCiS. Prva godina projekta bila je posvećena ispitivanju potreba djece izbjeglica, ali i drugih sudionika u procesu integracije. Cilj je bio dobiti što potpuniju sliku o potrebama djece izbjeglica i domicilne djece tijekom procesa integracije, a dobivene informacije koristi će se kao smjernice za razvoj intervensijskom programa u školama, koji će biti usmjeren na razvoj pozitivnih stavova domicilne djece prema djeci izbjeglicama. Jedan od glavnih izazova pri integraciji djece izbjeglica je jezična barijera, pa je integracijski program osmišljen kroz radionice koje ne zahtijevaju poznavanje hrvatskog jezika, a pripremljeni su i materijali koji vizualno pojašnjavaju zadatak. Provedene su i edukacije nastavnika i stručnih suradnika za provedbu intervensijskih programa u školama. Očekuje se da će se temeljem rezultata projekta ponuditi smjernice i konkretne aktivnosti koje se mogu provoditi u školama koje pohađaju djeca izbjeglice, kao i aktivnosti pripreme djece u školama koje se tek

pripremaju za prihvata djece izbjeglica. Osmišljeni model povezivanja i integracije domicilne djece i djece izbjeglica nagrađen je srebrnom medaljom na 19. međunarodnoj izložbi inovacija ARCA.

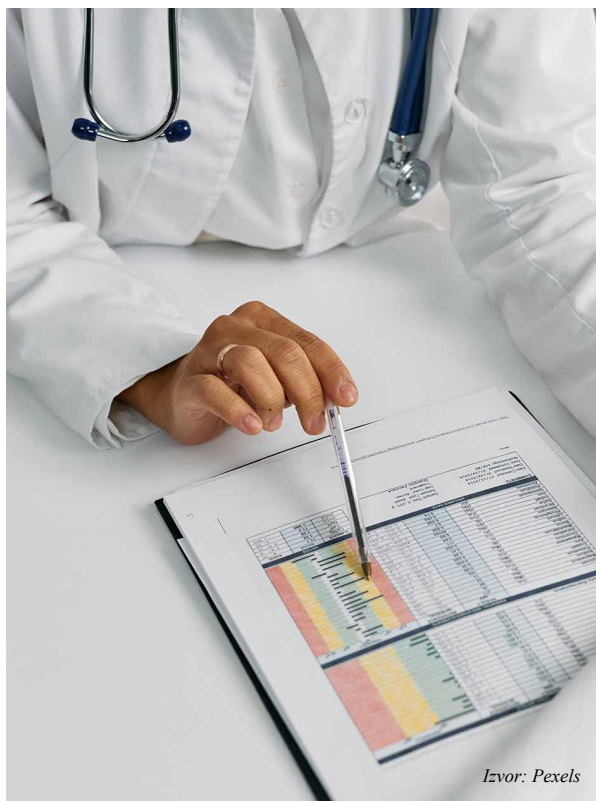
Ove nastavne godine 1.570 učenika iz Ukrajine pohađa škole u Republici Hrvatskoj. Najviše je osnovnoškolaca, njih čak 1.325 dok srednjoškolaca ima 245. Najviše ukrajinskih učenika ima u Gradu Zagrebu, Splitsko – dalmatinskoj županiji, Primorsko – goranskoj županiji i Zagrebačkoj županiji. Za sve učenike iz Ukrajine Ministarstvo znanosti i obrazovanja osiguralo je besplatne udžbenike u školskoj godini 2022./2023. Nedavno su objavljeni i priručnici „Škole zajedništva“ koji služe za lakšu integraciju učenika iz Ukrajine u osnovne i srednje škole. Priručnici pružaju pregled zakonsko-administrativnog okvira školovanja učenika i učenica raseljenih iz Ukrajine te se detaljno bave smjericama u područjima sporazumijevanja i jezika, socijalizacije i odnosa, poučavanja i vrednovanja, mentalnog zdravlja raseljenih učenika i učenica te brigom o mentalnom zdravlju učitelja/ica i pomagača. Dodatak priručnicima su nastavni materijali osmišljeni s ciljem što kvalitetnije integracije učenika i učenica iz Ukrajine. Projekt se provodi u suradnji Foruma za slobodu odgoja i Ureda UNICEF-a u Hrvatskoj.

Pristup medicinskoj dokumentaciji

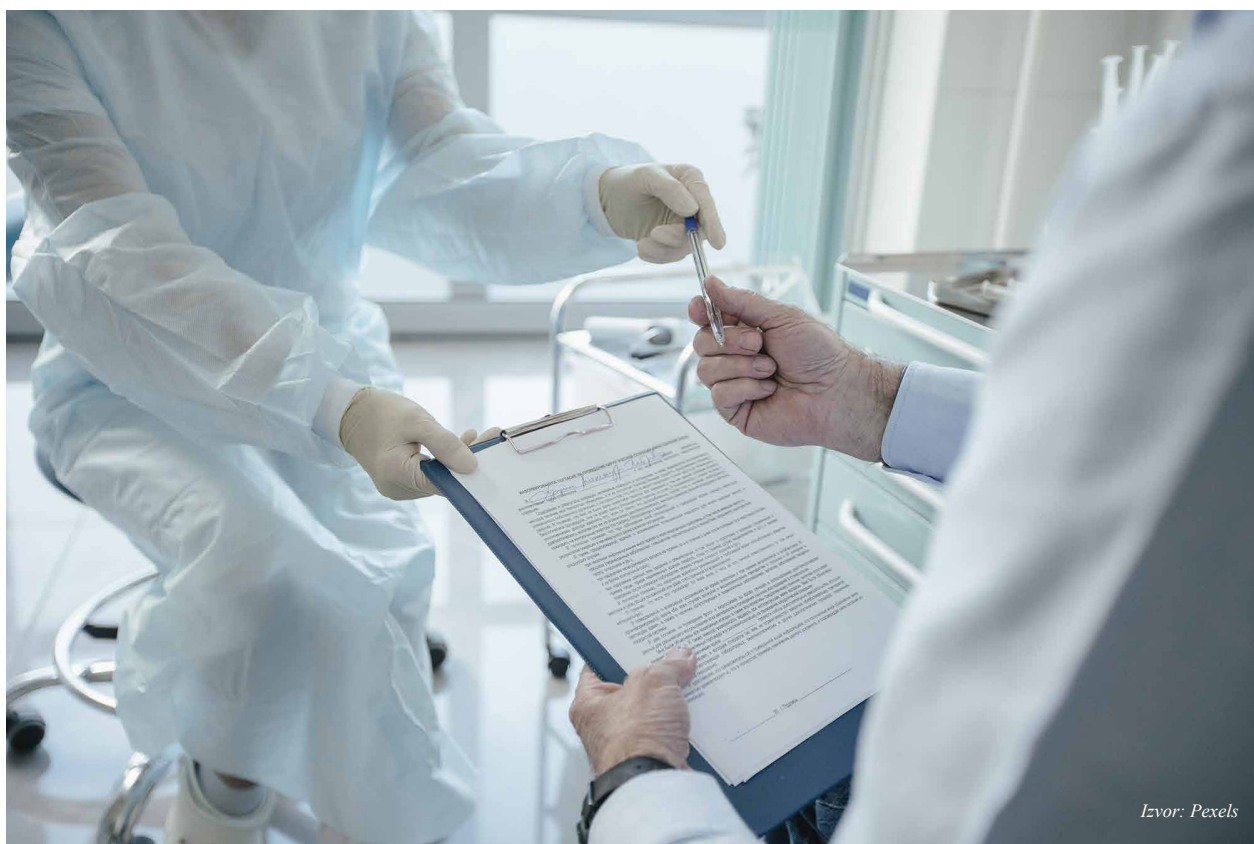
TEODORA BERAKOVIĆ

Jedno od osnovnih prava pacijenata zaštićenih Europskom poveljom o pravima pacijenata iz 2002. i Zakonom o zaštiti prava pacijenata jest pravo na pristup medicinskoj dokumentaciji. Grupi za zaštitu prava pacijenata obratila se stranka koju je zanimalo što sve obuhvaća njezino pravo na pristup medicinskoj dokumentaciji. Stranku je zanimalo i je li ostvarivanje tog prava vezano uz neki rok i u kojem se obliku ostvaruje pravo na pristup.

Stranku je prije svega trebalo informirati da svaki pacijent ima pravo na pristup potpunoj medicinskoj dokumentaciji koja se odnosi na njegovu dijagnozu i liječenje bolesti od koje boluje. Osim toga, izrazi li želju za time, ima pravo o svome trošku zahtijevati presliku medicinske dokumentacije. U slučaju smrti pacijenta, ako to pacijent nije za života izričito zabranio, pravo na uvid u medicinsku dokumentaciju imat će bračni ili izvanbračni partner pacijenta, punoljetno dijete, roditelj, punoljetni brat ili sestra te zakonski zastupnik, odnosno skrbnik pacijenta.

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

U odnosu na pitanje postoji li rok u kojem joj je medicinska ustanova dužna ostvariti pristup medicinskoj dokumentaciji, trebalo je konzultirati nekoliko zakona. Tako Zakon o zaštiti prava pacijenata propisuje osnovno pravilo kako se ona medicinska dokumentacija koja se uručuje pacijentu po završenom liječničkom pregledu, odnosno po završenom liječenju propisuje posebnim zakonom kojim se uređuju vrste i sadržaj te način vođenja, čuvanja, prikupljanja i raspolaganja medicinskom dokumentacijom (čl. 23. st. 3. ZZPP). Ovako kompleksnu odredbu tumačimo da svaka medicinska ustanova za sebe određuje rok za dostavu odgovarajuće medicinske dokumentacije kada je ona zatražena od strane pacijenta. Također Zakon o liječništvu propisuje da je liječnik obvezan na zahtjev dati na uvid pacijentu svu medicinsku dokumentaciju koja se odnosi na dijagnostiku i liječenje njegove bolesti.

Važno je napomenuti da nisu samo liječnici obvezni dati obavijesti pacijentu. Naš Zakon navodi kako obavijesti pacijentu daje zdravstveni radnik visoke stručne spreme tako da to podrazumijeva i ostale zdravstvene radnike. Time svi zdravstveni radnici, u skladu sa svojim stečenim kompetenci-

jama i ovlaštenjima, prije neke pretrage ili postupka treba komunicirati s pacijentom i obavijestiti ga o obliku zdravstvene usluge koju pruža. Pacijenti s invaliditetom imaju pravo ostvariti pristup svojoj dokumentaciji u njima pristupačnom obliku. Ona se mora prilagoditi pacijentovoj dobi, fizičkom, mentalnom i psihičkom stanju. Obaviještenost pacijenta važna je zbog donošenja odluka koje se tiču njegovog zdravstvenog stanja. Za pacijenta koji nije pri svijesti, za pacijenta s težom duševnom smetnjom te za poslovno nesposobnog pacijenta suglasnost daje zakonski zastupnik.

Na kraju svega rečenog, zaključujemo da se pacijentu nikako ne može uskratiti, bilo nehajno bilo namjerno, pristup medicinskoj dokumentaciji. Bitno je osvijestiti pacijente koja sve prava imaju, što usvojenom Poveljom s jedne strane, što samim našim zakonom s druge strane. U provedbi nije jednostavno provesti potpuni sadržaj ovog prava s obzirom na veliku količinu informacija na koju pacijent ima prava i limitirani broj zdravstvenih radnika odnosno njihovog vremena u kojemu se mogu posvetiti pacijentu. Važno je da se između pacijenta i liječnika uspostavi dobra komunikacija i povjerenje.

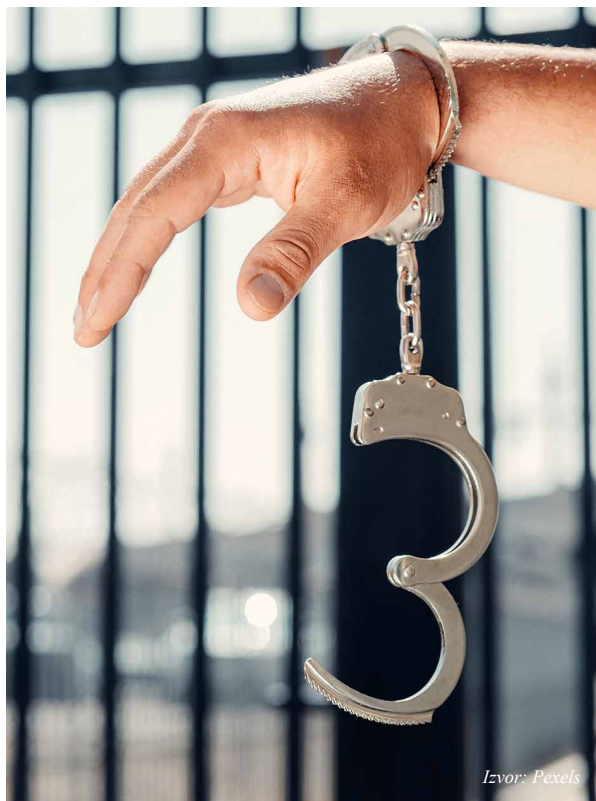
Kaznena djela protiv časti i ugleda

SARA BUHIN

Čast, kao subjektivno pravo svakog čovjeka na osobni osjećaj vrijednosti i ugled, pravo svakog čovjeka na priznanje te vrijednosti od strane ostalih pripadnika zajednice, ugroženo je i podložno čestom kršenju. S obilježjima kaznenog djela uvrede i klevete svakodnevno se susrećemo putem društvenih mreža, najčešće umanjujući njihovu vrijednost i značenje. U našem kaznenom pravu njihovo značenje veće je od velikog broja ostalih kaznenih djela, iako pripadaju lakšim kaznenim djelima s obzirom na kaznu zapriječenu u slučaju njihove povrijede.

Pravna klinika nerijetko zaprima slučajeve koji se odnose na ovu skupinu kaznenih djela, što ukazuje na njihovu veliku zastupljenost u našem društvu. U jednom od primjera, stranka se obratila s problemom da zbog iznošenja neistinitog videozapisa i izjava putem društvene mreže, trpi posljedice po poslovnom i privatnom planu koje dovode do diskriminacije stranke, ali i članova njezine obitelji. Neistinitost spornog videozapisa oko dodjele poljoprivrednog zemljišta putem Natječaja, stranka je potkrijepila dokazima kojima je dodjela poljoprivrednog zemljišta provedena u skladu s važećim propisima, a sam autor videozapisa upoznat s postupkom dodjele.

U analizi strankina problem, trebalo je poći od same zakonske definicije klevete. Tko pred drugim za nekoga iznese ili pronese neistinitu činjeničnu tvrdnju koja može škoditi njegovoj časti ili ugledu, znajući da je neistinita, kaznit će se novčanom kaznom do tristo šezdeset dnevnih iznosa. Tko navedeno djelo počini putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način zbog čega je ono postalo pristupačno većem broju osoba, kaznit će se novčanom kaznom do petsto dnevnih iznosa. Iz toga smo zaključili da je autor videozapisa prozivanjem i optuživanjem stranke zbog dodjele poljoprivrednog zemljišta, ostvario zakonska obilježja kaznenog djela klevete – pred drugima je iznosio neistinite činjenične tvrdnje o stranci, za koje stranka smatra da su naškodile njezinoj časti i ugledu. Kako je autor spornog videozapisa bio upoznat s postupkom dodjele te da je ona provedena sukladno propisi-

ma, svjesno je počinio kazneno djelo. Stranku smo upozorili i da je u postupku teret dokazivanja neistinitosti iznesenih tvrdnji i svjesnosti njihove neistinitosti od strane autora spornog videozapisa je na stranci. Također, iznošenjem neistinitih navoda videozapisom te objavom na društvenoj mreži pružajući tako velikom broju ljudi obaviještenost istima, ukazuje na teži odnosno kvalificirani oblik kaznenog djela klevete.

U drugom slučaju koji je Pravna klinika zaprimila, stranka se obratila s problemom da je na društvenoj mreži doživjela brojne teške uvrede na račun svog fizičkog izgleda i mentalnog zdravlja te ju je zanimalo je li prema njoj počinjeno kazneno djelo.

Prema našem Kaznenom zakonu, tko uvrijedi drugoga, kaznit će se novčanom kaznom do devedeset dnevnih iznosa. Tko navedeno počini putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način zbog čega je uvreda postala pristupačnom većem broju osoba, kaznit će se novčanom kaznom do sto osamdeset

Izvor: Pexels

dnevnih iznosa. U konkretnom predmetu došlo je do kaznenog djela uvrede, a njezinim iznošenjem javnosti putem društvene mreže radi se o kvalificiranom obliku za koju je predviđena veća novčana kazna. Stranku je, međutim, trebalo upozoriti da njezino uzvraćanje uvrede može dovesti do oslobođenja od kazne oba počinitelja. Bilo ju je važno upozoriti i na pravilo da se počinitelj neće kazniti ako je izazvan nedoličnim ponašanjem oštećenika ili ako mu je oštećenik pred sudom oprostio.

Naposljetku, stranku je trebalo upozoriti na postupak zaštite časti i ugleda u okviru kaznenog postupka. Radi zaštite svoje časti i ugleda, svaki građanin privatnom tužbom može pokrenuti kazneni

postupak. U slučaju da je došlo do ostvarenja kaznenih djela uvrede i klevete prema umrloj osobi, kazneni postupak može se pokrenuti privatnom tužbom bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili neformalnog životnog partnera, roditelja, djece, posvojitelja, posvojenika, braće ili sestara umrle osobe. Privatna tužba za kaznena djela protiv časti i ugleda se podnosi nadležnom općinskom sudu na čijem području okrivljenik ima svoje prebivalište ili boravište, a podnosi se u roku tri mjeseca od dana kad je građanin saznao da je prema njemu počinjeno kazneno djelo uvrede i/ili klevete i za počinitelja.

Izvor: Pexels

Izvor: Pexels

Obiteljska medijacija

DORA MARKOVINOVIĆ

Sa sveopćim rastućim brojem razvoda brakova dolazi i do porasta primjene instituta povezanih uz razvod koji široj populaciji uglavnom nije posve jasan. Tako se u jednom predmetu stranka obratila Pravnoj klinici s upitom vezanim uz obiteljsku medijaciju u postupku razvoda braka. Nakon niza incidenata, neslaganja i poremećenih bračnih odnosa stranka je podnijela zahtjev za razvod braka te su ona i njezin bračni drug upućeni na postupak obveznog savjetovanja zato što je tijekom braka rođeno dvoje zajedničke djece koji su u trenutku podnošenja zahtjeva bili maloljetni. Nakon tri pokušaja obvezno savjetovanje nije polučilo rezultatima jer strankin bračni drug nije pristajao na razvod te je stranku zanimalo koji je cilj obiteljske medijacije na koju su dalje upućeni, kako se provodi i što nakon neuspjele medijacije i obiteljskog savjetovanja.

Stranci je pojašnjeno što može očekivati od tog postupka. Obiteljska medijacija postupak je u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti spor iz obitelj-

skih odnosa uz pomoć jednog ili više obiteljskih medijatora. Ovakav oblik rješavanja sukoba unutar obitelji, razlikuje se od postupka pred sudom utoliko što odluku o svom sporu uvijek donose stranke, a ne treća strana. Posrednik ili medijator je treća osoba koja u sukobu ne zauzima strane i ne nudi svoja rješenja, već omogućuje uvjete da sukobljene strane pronađu rješenje. Sukobi unutar obitelji mogu imati brojne uzroke, ali im je većinom pozadina loša komunikacija između članova te je zbog toga vrijednost medijacije još i veća jer se temelji upravo na verbaliziranju problema i mirnom komuniciranju u potrazi za rješenjem problema na zadovoljstvo obje strane. Također, takav postupak puno je fleksibilniji, ne toliko formalan, brži i jeftiniji od klasičnog rješavanja sporova pred sudom. Ako se obiteljska medijacija provodi od strane obiteljskih medijatora zaposlenih u sustavu socijalne skrbi, stranke ne plaćaju naknade za rad obiteljskih medijatora. Članovi obitelji sudjeluju osobno i bez punomoćnika, što smanjuje troško-

ve koje stranke uobičajeno snose kod angažiranja odvjetnika te je cijeli spor moguće riješiti bez intervencije suda koja nerijetko još više produbljuje razmirice i razrušene obiteljske odnose.

Obiteljska medijacija je postupak u kojem članovi obitelji sudjeluju dobrovoljno. Ipak, za bračne drugove koji imaju zajedničku maloljetnu djecu, kao stranka iz primjera, a nisu postigli plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi u postupku obveznog savjetovanja, prvi sastanak obiteljske medijacije je obavezan.

Prestanak obiteljske zajednice uslijed razvoda braka ne utječe samo na bračne drugove već i djecu koja su dio te obitelji te je s toga potrebno posebno i detaljno urediti ta pitanja. Upravo iz tog razloga glavna svrha postupka obiteljske medijacije jest postizanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i drugih sporazuma u vezi s djetetom. Planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ponajprije je potrebno urediti mjesto djetetova stanovanja, vrijeme koje će provoditi sa svakim od roditelja, način razmjivanja informacija između roditelja, visinu uzdržavanja te način rješavanja budućih spornih pitanja, ali i druga pitanja bitna za dijete. Dogovor oko pitanja iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi postignut kroz obiteljsku medijaciju potencijalno ima veću trajnost jer su stranke same sudjelovale u kreiranju rješenja na temelju vlastitih želja i interesa koje one same najbolje poznaju.

Zbog svih navedenih prednosti koje obiteljska medijacija donosi nasuprot sudskom postupku zakonodavac je propisao obvezno pristupanje prvom sastanku obiteljske medijacije bez kojeg nije moguće podnijeti tužbu radi razvoda braka.

U slučaju teško i trajno poremećenih bračnih i obiteljskih odnosa teško je očekivati sporazumno rješavanje pitanja oko zajedničke roditeljske skrbi, ali i u takvim slučajevima potrebno je iskazati volju za suradnjom i barem pristupiti prvom sastanku što smo i savjetovali stranci. Čak i kada obiteljska medijacija bude neuspješna, tj. ne dođe do sporazuma između bračnih drugova ona utječe na daljnje postupanje suda. Sud će u postupku (za razvod braka) posebno cijiniti:

1. spremnost svakog roditelja na suradnju u postupku obveznog savjetovanja ili spremnost na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji i
2. spremnost svakog od roditelja na poticanje ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem.

Ako nakon obveznog savjetovanja i prvog sastanka obiteljske medijacije i dalje ne bude postignut dogovor između bračnih drugova, obiteljski medijator obustavlja postupak te stranke mogu pokrenuti postupak pred sudom koji će o tim pitanjima odlučivati po službenoj dužnosti.

Iako relativno nov i nepoznat pojam široj populaciji, uveden u zakonodavstvo Republike Hrvatske Obiteljskim zakonom iz 2014., te kasnijim Obiteljskim zakonom iz 2015. i Zakonom o socijalnoj skrbi, obiteljska medijacija ima brojne navedene prednosti. Osim obveznog prvog sastanka prije podnošenja tužbe za razvod braka, obiteljska medijacija može se koristiti i u drugim situacijama sukoba unutar obiteljske zajednice.

Statistika rada Pravne klinike u zimskom semestru 2022./2023. godine

KARLA RESSLER

U zimskom semestru 2022./2023. godine, točnije u razdoblju od 3. listopada 2022. do 17. veljače 2023., u radu Pravne klinike volontiralo je 106 kliničara. Zabilježen je manji priljev predmeta u odnosu na zimski semestar 2021./2022. Razlog

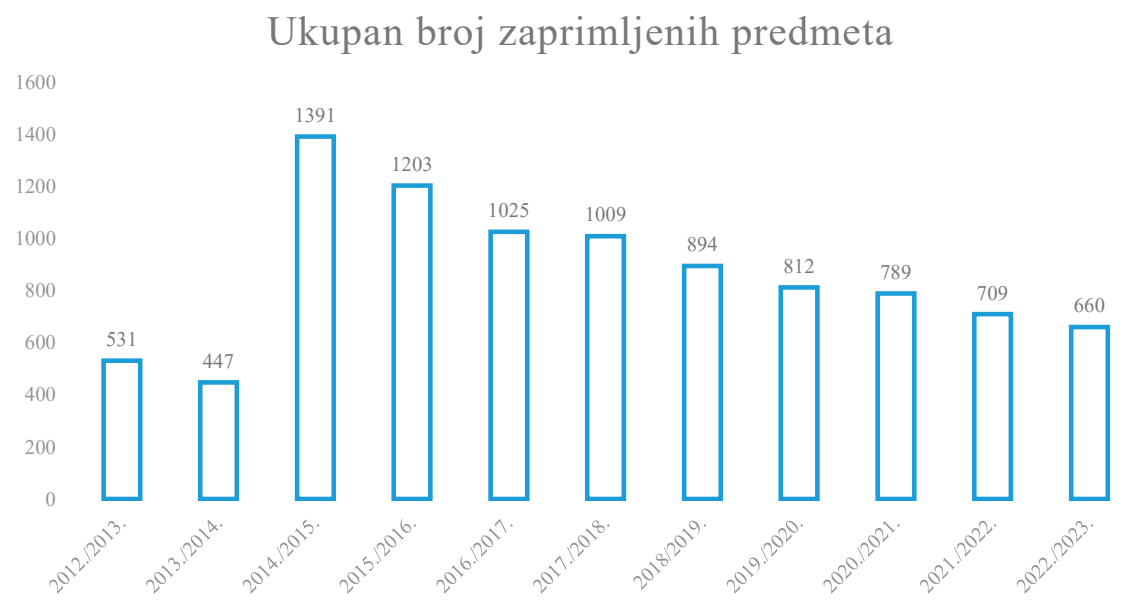
tome je statistika koja je napravljena zaključno do 17. veljače 2023., a zabilježen je povećan priljev predmeta putem elektroničkog obrasca za zaprimanje predmeta u zadnja dva tjedna mjeseca veljače.

Tablica 1. Ukupan broj zaprimljenih predmeta u zimskim semestrima u razdoblju od 2012. do 2023.

Ukupan broj zaprimljenih predmeta											
Zimski semester od 2012. do 2023. godine	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.	2021./2022.	2022./2023.
Broj predmeta	531	447	1391	1203	1025	1009	894	812	789	709	660

Izvor: Klinikarij

Grafikon 1. Ukupan broj zaprimljenih predmeta u ljetnim semestrima u razdoblju od 2012. do 2023.

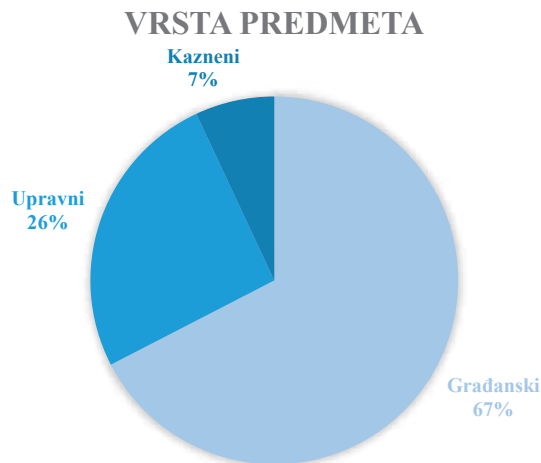
Izvor: Klinikarij

S obzirom na vrstu preuzetih predmeta, evidentiran je uobičajeno najviši broj građanskih predmeta (445), slijede ih upravni (169), a potom i kazneni

(46). Uz uobičajeno zastupljena pitanja o pravima iz sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te socijalne skrbi, na priljev upravnih predmeta

utjecala je promjena životnih okolnosti, a ponajviše posljedice pandemije COVID19 i povećan broj zahtjeva za ostvarivanje prava na zajamčenu minimalnu naknadu. Priljevu upravnih predmeta utjecala je i sklopljena suradnja Pravne klinike u Zagrebu i članica i članova projekta „Zdravstveni opservatorij“. Građanski predmeti uglavnom su u najvećem dijelu obuhvaćali pitanja ovrhe, nasljeđivanja, prava vlasništva te prava radnika u radnom odnosu. Kazneni predmeti, iako najmanje zastupljeni, obuhvaćali su pitanja pokretanja i tijeka kaznenog postupka te pitanja kaznenih djela protiv časti i ugleda.

Grafikon 2: Predmeti zaprimljeni u zimskom semestru 2022./2023. u odnosu na vrstu

Izvor: Klinikarij

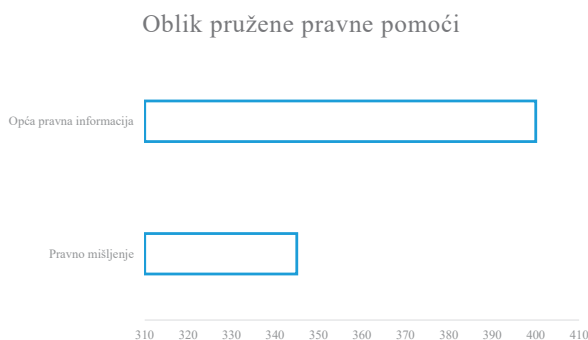
Tablica 2.: Ukupan broj zaprimljenih predmeta od početka djelovanja Pravne klinike

	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.	2021./2022.	Ukupno
Gradanski	58	393	714	1694	1850	1578	1545	1345	1123	993	1169	962	13424
Upravni	55	123	166	420	494	420	433	477	441	260	444	337	4070
Kazneni	52	54	25	135	130	132	106	152	142	94	134	94	1250
Ukupan broj zaprimljenih predmeta													18744

Izvor: Klinikarij

Pravna klinika pravnu pomoć pruža u dva oblika – kao pravno mišljenje ili kao opću pravnu informaciju. U kompleksnijim i hitnim slučajevima ta dva oblika moguće je spojiti. Slijedom navedenog, Pravna klinika je u navedenom razdoblju, odnosno u zimskom semestru 2022./2023., pravnu pomoć strankama u obliku pravnog mišljenja pružila u 345 predmeta, dok je općih pravnih informacija pružila 224.

Grafikon 3.: Predmeti zaprimljeni u zimskom semestru 2022./2023. u odnosu na oblik pružene pravne pomoći

Izvor: Klinikarij

Prema navedenim podacima vidljivo je kako je Pravna klinika od svojih početaka ukupno primila više od 18 000 predmeta što pokazuje rast i razvoj iz godine u godinu. Iako nam svaka nova akademska godina donosi nove i nepredvidive izazove,

Pravna klinika, bez obzira na to, održava svoju vrlo važnu ulogu u društvenoj zajednici, a kao dokaz može se navesti osobito povjerenje naših stranaka koje se nerijetko ponovno vraćaju.

Prikaz statistike vanjskih klinika

DORIJA ČONDRIĆ

Projekt Vanjskih klinika se uspješno održao i ove akademske godine te sada ukupno broji 10 godina svog postojanja. Projekt Vanjskih klinika se pokazao kao vrlo koristan građanima diljem zemlje te smo ovu akademsku godinu s ciljem proširenja suradnji sklopili dvije nove suradnje s Gradom Samoborom i Gradom Daruvarom. Naši studenti su stoga ove godine pružali i besplatnu pravnu pomoć u Gradskoj vijećnici Grada Daruvara i Pučkom otvorenom učilištu u Samoboru. Ovaj projekt je značajan i zbog priljeva predmeta, jer nam godinama kroz projekt vanjskih klinika pristiže u prosjeku 15% od ukupnog broja predmeta.

Pravna klinika sada broji ukupno 16 suradnji. Tako su studenti ove akademske godine pružali besplatnu pravnu pomoć u ukupno 16 gradova za razliku od prošle akademske godine u kojoj su student od-

lazili u 14 gradova Republike Hrvatske. Ove akademske godine je uspješno održano svih 7 krugova vanjskih klinika. Četiri kruga vanjskih klinika su održana u zimskom semestru, a tri kruga u ljetnom semestru akademske godine. Najviše predmeta zaprimljeno je u četvrtom krugu vanjskih klinika s ukupno 58 predmeta. U listopadu su neke vanjske klinike održane online putem platforme Google Meet zbog još uvijek nepovoljne epidemiološke situacije, dok Bjelovar i Kutina nisu održani.

Ukupno je zaprimljeno 296 predmeta. Najviše predmeta preuzeto je u Rijeci, a zatim u Čakovcu pa Varaždinu. U Rijeci su ukupno zaprimljena 84 predmeta te je tako potvrđeno da Rijeka još uvijek prednjači u broju zaprimljenih predmeta pred ostalim gradovima.

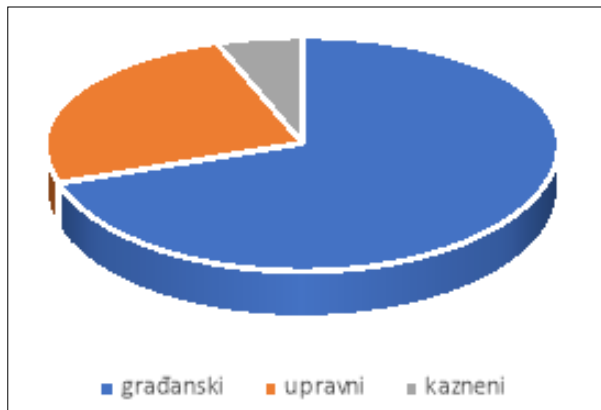
Tablica 1. Prikaz primljenih predmeta na vanjskim klinikama u akademskoj godini 2021./ 2022.

VANJSKE KLINIKE								
AKADEMSKA GODINA 2021./2022.	I. KRUG 18.-22.10.	II. KRUG 22.-26.11.	III. KRUG 13.-17.12.	IV. KRUG 10.-14.1.	V. KRUG 14.-18.3.	VI. KRUG 25.-29.4.	VII. KRUG 16.-20.5.	UKUPNO
1. Bjelovar	0	1	2	1	5	1	0	10
2. Čakovec	5	2	0	7	4	6	2	26
3. Daruvar	3	2	1	3	0	1	1	11
4. Karlovac	3	1	1	2	1	1	2	11
5. Koprivnica	1	3	1	4	3	0	0	12
6. Križevci	5	1	3	1	2	0	6	18
7. Kutina	0	2	0	6	0	0	0	8
8. Novska	5	0	0	0	0	1	0	6
9. Ogulin	0	0	0	0	0	0	0	0
10. Pula	4	2	2	2	0	0	1	11
11. Rijeka	14	14	12	14	17	8	5	84
12. Samobor	/	/	/	8	3	0	2	13
13. Varaždin	0	7	2	5	5	3	3	25
14. Vrbovec	6	2	3	1	4	1	5	22
15. Zaprešić	6	2	0	3	5	5	0	21
16. Zlatar	2	5	1	1	4	2	3	18
UKUPNO	54	44	28	58	53	29	30	296

Izvor: Klinikarij

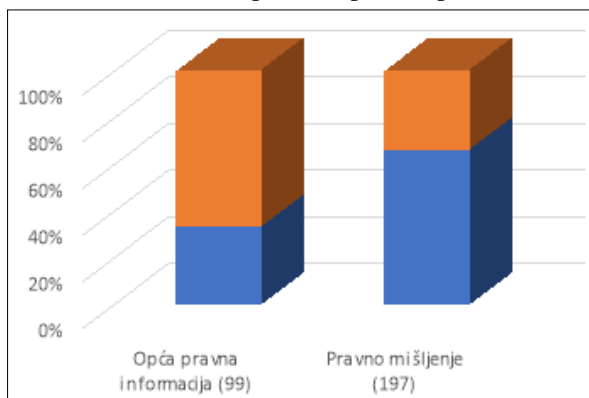
Pravna pomoć građanima je najčešće pružena u obliku pravnih mišljenja što nam govori o složenosti predmeta. Od ukupnog broja zaprimljenih predmeta zaprimljeno je 197 pravnih mišljenja, te 99 općih pravnih informacija. Kada govorimo o kvalifikaciji predmeta još uvijek prevladavaju građanski predmeti kojih je bilo ukupno 207, a zatim upravni predmeti (70) te kazneni predmeti (19).

Graf 1. Primljeni predmeti po pravnoj kvalifikaciji

Izvor: Klinikarij

Graf 2. Oblik pružene pravne pomoći

Izvor: Klinikarij

Broj predmeta koje smo zaprimili u ovoj akademskoj godini povećao se u odnosu na prošlu akademsku godinu što nam pokazuje da se projekt Vanjskih klinika opet pokazao korisnim građanima diljem zemlje. Gradove sa slabijim odazivom građana u budućnosti ćemo nastojati intenzivnije oglašavati kako bi građani na vrijeme dobili pravovremenu obavijest o tome kada se održavaju dežurstva i kako bi građanima osigurali pristup besplatnoj pravnoj pomoći, jer je to primarni cilj ovog projekta.

Suradnja s partnerskim organizacijama

MARINA BAKRAN

HRVATSKA UDRUGA ZA RAVNOPRAVNO RODITELJSTVO

Grupa za suzbijanje diskriminacije i manjinska prava već nekoliko semestara surađuje s Hrvatskom udrugom za ravnopravno roditeljstvo. Cilj udruge je promicanja ravnopravnog roditeljstva, zaštita prava djeteta na cjelovitu obitelj, bez obzira na to žive li roditelji zajedno ili ne. Kliničari i mentori Grupe za suzbijanje diskriminacije i manjinskih prava sudjelovali su na nekoliko radionica Udruge, a u sklopu projekta „ODABRALI TATE“. Teme radionica su bile o strategijama pregovaranja u odnosima između roditelja, uloga očeva u životu i odgoju djece, određivanje skrbništva od strane suda, zajedničko skrbništvo kao današnji trend. Isto tako, kliničari su iz prve ruke mogli saznati s čime se suočavaju očevi u odgoju svoje djece nakon razvoda braka.

UDRUGA SVE ZA NJU

Udruga ‘SVE za NJU’ dobrovoljna je, neprofitna, nevladina, humanitarna organizacija, osnovana s ciljem pružanja psihološke i druge pomoći i podrške ženama s dijagnozom raka i drugih zloćudnih bolesti. Grupa za zaštitu prava pacijenata već gotovo osam godina aktivno surađuje s Udrugom na način da njezinim korisnicima daje besplatne pravne savjete. S obzirom da su članovi Udruge onkološki bolesnici većina pitanja odnosi se na ostvarivanje prava iz socijalne skrbi, zdravstveno osiguranje a ne rijetko i na radno pravo.

Pravna klinika preuzela je i riješila preko desetak pravnih mišljenja i općih pravnih informacija od ljetnog semestra 2022.

PROJEKT „ZDRAVSTVENI OPSERVATORIJ“

Početak ožujka 2022. Pravna klinika postala je članicom projekta „Zdravstveni opservatorij“ te su u tu svrhu sklopljene brojne suradnje s članicama

projekta. Nositelj projekta je Udruga Krijesnica s kojom Pravna klinika od prije ima sklopljenu suradnju. U svrhu projekta, Pravna klinika sklopila je sporazume s Zakladom Nora Šitum, Udrugom TERRA i Udrugom OAZA, Udrugom Dravet sindrom Hrvatska i Savezom društava multiple-skleroze Hrvatska. Primanjem novih članica i članova u projekt, Pravna klinika nastoji sklopiti suradnje sa svakom od njih.

U sklopu projekta Pravna klinika zaprima predmete putem elektroničke pošte Udruga s kojima ima sklopljenu suradnju te na taj način pruža pravnu pomoć korisnicima. Također, Pravna klinika održava edukacije članicama i članovima Udruga u projektu i izrađuje brošure na temelju zaprimljenih predmeta. Isto tako, kliničari Pravne klinike sudjeluju na brojnim edukacijama i radionicama Udruga.

Neke od značajnijih edukacija na kojima su sudjelovali kliničari Pravne klinike su edukacija o financiranju lijekova u Republici Hrvatskoj, osnove neprofitnog marketinga, financijsko upravljanje projektom i sl.

Nekolicina kliničara sudjelovala je u trodnevnoj Školi zagovarača u zdravstvu koja se održala u Fužinama u mjesecu rujnu. Uloga Pravne klinike bila je održati predavanje na temu „Ključni propisi i alati građana/pacijenata za djelovanje u zdravstvu“. Pravna klinika predstavila je europski i nacionalni pravni okvir prava pacijenata te načine zaštite svojih zajamčenih prava.

BRID

Grupa za zaštitu prava radnika već nekoliko semestara surađuje s organizacijom pod nazivom “Baza za radničku inicijativu i demokratizaciju” (BRID). BRID je organizacija koja se bavi zaštitom prava radnika i promicanjem demokratskih načina suodlučivanja među radnicima. Suradnja između Grupe za zaštitu prava radnika i BRID-a

se sastoji u pisanju članka koji se tiču gorućih pravnih pitanja s kojima se radnici susreću, ali i onih koji se odnose na temeljne pravne institute Zakona o radu.

Početak svakog semestra, student mentor Grupe za zaštitu prava radnika se savjetuje s glavnim urednikom BRID-a te priprema teme koje će studenti obrađivati u svojim člancima. Izbor same teme članke te sve ideje oko iste se ostavlja na volji studentu kliničaru uz jedini uvjet, a to je da sama tema mora biti u sferi Radnog prava. Pro-laskom svih provjera, od studentskog mentora do samog uredništva BRID-a članak se objavljuje. Pristup svim objavljenim člancima je na web stranici (<https://radnickaprava.org/>).

Glavni cilj suradnje je radnicima, na što jednostavniji način pojasniti sadržaj koji se krije iza strogih i previše specifičnih pravnih pravila, točnije educirati ih o njihovim pravima i obvezama ali im i ukazati na rješenja koja su donesena u sudskoj praksi a koja se mogu primijeniti i na njihov slučaj. S obzirom da se sama suradnja pokazala jako uspješnom te smo dobili mnogo pozitivnih povratnih informacija od samih radnika možemo reći da je naš prvotni cilj postignut te mislimo da je vrijeme na proširenje same suradnje u čemu ćemo, nadamo se i uspjeti. Trenutno postoje planovi o izradi posebnog odjeljka "pitanje/odgovor" u kojem ćemo radnicima moći ponuditi kratke i precizne odgovore na najčešća pitanja u vezi s radnim pravom.

HRVATSKI PRAVNI CENTAR (HPC) I UNHCR

Hrvatski pravni centar je organizacija nevladinog sektora za pravno zagovaranje zaštite ljudskih prava i podizanja svijesti o političkoj odgovornosti svih subjekata političkog života i pokretanja mehanizama odgovornosti koja, od 2003. kao provedbeni partner UNHCR-a kontinuirano izvodi projekt „Pravna pomoć tražiteljima azila“. Suradnja studenata Grupe za pomoć azilantima i strancima i Hrvatskog pravnog centra (HPC) glede pomoći tražiteljima azila i aktualnih azilantskih društveno – političkih zbivanja na globalnoj razini, traje već dugi niz godina i rezultira kvalitetnim obostranim pomaganjem i unaprjeđivanjem.

Djelatnici UNHCR-a redovito održavaju početnu edukaciju za nove kliničare Grupe za pomoć

tražiteljima azila i strancima, prilikom koje ih se upoznaje sa sustavom pružanja međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj te osnovnim pojmovima i postupcima pružanja azila. Studenti kliničari Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima, u sklopu suradnje izrađuju Pravna mišljenja u kojima donose procjenu odobravanja supsidijarne zaštite. Sami proces pisanja Pravnog mišljenja se sastoji prvenstveno od izrade i popunjavanja obrazaca zemalja podrijetla iz kojih tražitelji azila dolaze te, uz pomoć obrazaca zemalja i Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti same procjene odobravanja azila, odnosno supsidijarne zaštite. U zimskom semestru 2022./2023. kliničari su pisali obrasce zemalja podrijetla slijedećih država: Burundi, Ruska Federacija, DR Kongo, Bangladeš, Kuba, Pakistan, Iran, Maroko, Somalija, Mali.

Spomenuti obrasci pomažu tijelima, koja se bave odobravanjem zahtjeva za međunarodnom zaštitom prilikom ocjene njihove osnovanosti. Studente kliničare se upućuje na relevantne stranice za istraživanje, primjerice na stranice UNHCR-a, Amnesty Internationala, kao i izvještaje državnih tijela (britanski Home Office, Department of State SAD-a itd), kao i presude Europskog suda za ljudska prava, Suda pravde, odluke drugih država i slično. Obrazac treba biti strukturiran po određenim kategorijama i to: geografski položaj zemlje podrijetla, kratki povijesni sažetak, politički sustav, religijski sastav, sigurnosna situacija te stanje ljudskih prava.

U zimskom semestru 2021./2022. je, uz obrasce zemalja podrijetla svaki od kliničara dobio i određenog tražitelja azila, podatke o njemu i njegovoj situaciji, te je trebao uz primjenu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti procijeniti zadovoljava njegov zahtjev uvjetima propisanim za odobrenje međunarodne zaštite (odobrenje azila ili odobrenje supsidijarne zaštite). Tijekom ljetnog semestra 2021./2022., svaki od studenata kliničara je, s obzirom na situaciju u Ukrajini pisao procjenu samo o pojedinoj od gore navedenih

Suradnja studenata Grupe za pomoć azilantima i strancima i Hrvatskog pravnog centra (HPC) glede pomoći tražiteljima azila i aktualnih azilantskih društveno – političkih zbivanja na globalnoj razini, traje već dugi niz godina i rezultira kvalitetnim obostranim pomaganjem i unaprjeđivanjem.

UDRUGA B.A.B.E.

Grupa za prava djece i obiteljsko uzdržavanje uspješno surađuje s udrugom B.a.b.e. (Budite aktivni Budite emancipirani) čiji je cilj beskompromisna borba protiv nasilja nad ženama, zalaganje za rodnu ravnopravnost te poštivanje ljudskih prava svih građanki i građana. Udruga već dugi niz godina pruža pravnu i psihosocijalnu pomoć te smještaj u sigurnu kuću za one najugroženije.

Suradnja Grupe za prava djece i obiteljsko uzdržavanje se sastoji od volontiranja studenata kliničara u prostorijama Udruge gdje studenti kliničari slušaju s kakvim se pravnim problema susreće stranka, uz odvjetnika koji strankama odmah daje pravni savjet. Osim volontiranja, ovo je jedan od načina da student kliničar iskusi praksu u jednoj od udruga koja je utemeljena na individualiziranom pristupu gdje se u najvećoj mogućoj mjeri posvećuje pažnja osobnim potrebama korisnika. Iako je obveza studenta kliničara navedene grupe da barem jedan dan odradi volontiranje u Udruzi, kliničari imaju pravo volontirati i više puta te se uvijek rado vraćaju što nam ukazuje i činjenica da su neki studenti kliničari nastavili suradnju s Udrugom i nakon završetka studija. Sami tijekom volontiranja u prostorijama Udruge se odvija na način da studenti primaju telefonske pozive od korisnika te, uz prisutnost iskusnih odvjetnika daju pravne savjete.

Uz pomoć na daljinu korisnicima Udruge, studenti kliničari također prisustvuju i njihovom prijemu te imaju priliku slušati razgovore iskusnih odvjetnika. Ovakav pristup omogućava kliničarima da dobiju uvid u djelovanje Udruge koja strankama omogućava ostvarivanje prava na pristup općim pravnim informacijama, pravne savjete, pravnu pomoć te savjetodavnu psihološku pomoć. Ne rijetko studenti kliničari imaju priliku vidjeti i na koji način odvjetnici pišu razne podneske poput tužbi i žalbi što im daje izvrstan uvid u to kako bi isti trebali izgledati u praksi. Uz to što student kliničar ima priliku čuti kako izgleda stručni razgovor iskusnih odvjetnika sa strankama, također može postavljati pitanja za koja smatra da bi bila relevantna za rješavanje slučaja te dobiti uvid kako izgleda drugačije pružanje besplatne pravne pomoći.

PROJEKT GRAĐANSKIH PRAVA SISAK (PGP Sisak)

Projekt građanskih prava Sisak (PGP Sisak) nevladina je, nepolitička, neprofitabilna, humanitarna organizacija koja razvija partnerstva s brojnim organizacijama i institucijama, a jedna od takvih je i suradnja s Pravnom klinikom Pravnog fakulteta u Zagrebu koja je započela još 2010. godine. Cilj suradnje je studentima kliničarima omogućiti stjecanje praktičnih vještina primjenom pravnih pravila u praksi te poduprijeti razvoj sustava pružanja besplatne pravne pomoći. Iako je suradnja korisna i dostupna svim kliničarima Pravne klinike, PGP Sisak ipak najviše surađuje s Grupom za pomoć građanima u ovršnom postupku.

Suradnja Pravne klinike i PGP Sisak osmišljena je na način da, kliničari uz odvjetnika slušaju iznošenje pravnog problema od stranke. Prisutni odvjetnik, kroz razgovor kliničarima naglašava ključne okolnosti i činjenice kako bi studenti što bolje razumjeli pravni problem koji muči stranku. Nakon odlaska stranke odvjetnik sa kliničarima prolazi kroz činjenice konkretnog predmeta te ih propitkuje načine na koji bi oni sami postupili u pojedinoj situaciji. Uz navedeno, raspravljaju i o zakonskim odredbama koje bi mogli primijeniti na konkretan predmet. U prostorije PGP Siska za vrijeme u kojem su kliničari prisutni dolazi veći broj stranaka sa različitim pravnim problematikom te studenti pažljivo slušajući usvajaju nova znanja i iskustva koja će im dobro doći pri pružanju besplatne pravne pomoći u Pravnoj klinici a isto tako i za sami rad u praksi nakon završetka studija.

Studenti kliničari su i ove akademske godine, kroz 7 različitih termina volontirali i sudjelovali sa zaposlenicima udruge u provođenju intervjua sa strankama.

Dugogodišnja suradnja Pravne klinike i PGP-a Sisak održava se na obostrano zadovoljstvo, a vjerujemo da će trajati još mnogo godina. PGP Sisak vrijedan je subjekt u društvenoj zajednici koji štiti ljudska prava i dostojanstvo čovjeka, a budući da Pravna klinika svoj rad temelji na istim načelima, očigledno je da takav oblik suradnje treba održavati i dalje.

Iskustva Erasmus studenata

ELINA SOPANEN (FINSKA)

Moja odluka da sudjelujem u Pravnoj klinici temeljila se na iskustvima drugih finskih studenata koji su sudjelovali na razmjeni. Čula sam da je praktičan pristup Pravne klinike pravnim pitanjima stvarnih slučajeva nešto što bi svakom studentu prava, posebno u kasnijim fazama studija, moglo koristiti kada razmišljaju o svojoj budućoj karijeri. Odmah mogu reći da je bila izvrsna odluka sudjelovati, pogotovo vidjeti uživo kako je organiziran ovakav oblik pravne pomoći i koja se pitanja iz različitih pravnih područja mogu pojaviti u Pravnoj klinici. Bilo je sjajno vidjeti da su pokrivena gotova sva pravna područja.

Kao kolegij, Pravna klinika bila je dobro organizirana, a podjela predavanja na temelju različitih pravnih područja učinila je kolegij vrlo lakim za praćenje. Naši zadaci nakon svake grupne prezentacije su bili zanimljivi jer smo morali usporediti hrvatski pravni sustav s finskim – glavno pitanje bilo je kako su različita pravna pitanja riješena u finskom zakonodavstvu. To je dalo detaljnu sliku

Anastasiia Velychko (Ukrajina)

Na sveučilištu na kojem studiram također imamo praksu usmjerenu na uopćavanje i provjeru znanja iz određenog pravnog područja, ali se ona odvija u nešto drugačijem formatu. Stoga, ovaj je kolegij za mene postao novo i neočekivano iskustvo jer sam imala drugačiju predodžbu o organizaciji rada i atmosferi u praksi općenito. Po mom mišljenju, ovaj oblik prakse je vrlo zanimljiv i vrlo važan jer donosi stvarno životno iskustvo s kojim ćete se susresti u budućnosti. Vjerujem da bi bilo sasvim dobro organizirati nešto slično na sveučilištu na kojem studiram jer se naša praksa odvija samo kao *externship* u određenoj organizaciji ili odvjetničkom uredu.

našeg nacionalnog zakonodavstva i pomoglo da se dobije bolja slika o onim područjima prava koja moj prethodni studij na Sveučilištu u Laponiji nije temeljito pokrio.

Na prvom sastanku dobili smo raspored sastanaka i opće informacije o tome što se od nas očekuje i što će sadržavati tjedna predavanja. Upute su bile jasne i dobila sam sliku kako će ovaj kolegij teći tijekom ljetnog semestra. Također, obišli smo i prostorije Pravne klinike i upoznali studente prava

Alicia del Pozo (Španjolska)

Pravna klinika je obogatila moje iskustvo u Zagrebu s akademskog gledišta i na osobnoj razini. Zahvaljujući Pravnoj klinici imala sam priliku učiti o hrvatskom pravnom sustavu izvan klasične učionice, a uz to mi je pomogla da unaprijedim svoje znanje o španjolskom pravu. Osim toga, imala sam priliku sam komunicirati s kolegama koji su podijelili svoje mišljenje o davanju pravnih savjeta i kako je to raditi u praksi. Također, tjedni sastanci podrazumijevali su izravan kontakt s lokalnim stanovništvom koje je moje kolege i mene podučavalo ne samo o hrvatskom pravu već i o njegovoj povijesti, kulturi i tradiciji. Općenito, Pravna klinika bila je zanimljivo akademsko iskustvo koje mi je približilo Zagreb, zemlju i regiju na različitim područjima.

kao i naše kolege studente kolegija iz Finske, Norveške i Belgije. Po mom mišljenju, raspored sastanaka je vrlo dobro proveden i nije nam trebalo previše vremena da završimo svoje tjedne zadatke.

Pravna klinika mi je pružila priliku upoznati pravne sustave drugih zemalja. Bilo je jako zanimljivo moći raspravljati o slučaju koji je prezentiran na predavanju iz perspektive finskog, norveškog, belgijskog i naravno hrvatskog pozitivnog sustava. Tjedni grupni sastanci pokrivali su različita pravna pitanja vezana uz tražitelje azila i stranaca, prava pacijenata, zaštite građana u ovršnim postupcima, diskriminacije, prava djece i uzdržavanja obitelji te prava žrtava kaznenih djela i prava radnika. Moje osobno omiljene teme bile su zaštita i pomoć žrtvama kaznenih djela, prava pacijenata te pomoć tražiteljima azila i strancima.

Imali smo i zanimljivu raspravu o tome koliko je obiteljsko uzdržavanje različito regulirano zakonima različitih zemalja. Postojale su zapravo velike razlike među državama. Na primjer, u Belgiji i Hrvatskoj roditelji su dužni uzdržavati svoju odraslu djecu pod određenim uvjetima, dok u Finskoj roditeljska obveza uzdržavanja prestaje kada dijete

navrši 18 godina. U Finskoj, kada mlada odrasla osoba navrši 18 godina, njegova ili njezina egzistencija je osigurana kroz sustav socijalne pomoći i roditelji nemaju obavezu financijske brige o svom djetetu – na primjer, naknada za stanovanje, naknada za obrazovanje i potpora prihodu primjeri su naknada koje mlada odrasla osoba može tražiti. Neke razlike između pravnih sustava pojavile su se i u drugim granama prava, ali većinom su sustavi bili slični. Tijekom nekoliko zadataka ustanovio sam da je finsko pravo vrlo slično hrvatskom pravu. Postojale su gotovo identične odredbe u zakonima obiju zemalja i činilo se da ista načela leže u osnovi zakona.

Kao što su to meni učinili moji finski kolege, i ja ću Pravnu kliniku preporučiti studentima prava koji dolaze u Zagreb na razmjenu. Pravna klinika pružila je prijeko potrebnu promjenu u odnosu na uobičajene metode podučavanja i bila je odličan način da se upoznaju i lokalni studenti prava. Nadamo se da će Pravna klinika još godinama uspješno djelovati i pružati pravne usluge za ugrožene skupine ljudi kojima je ovakva usluga najpotrebnija.

Gabija Jonaityte (Litva)

Sretna sam što sam imala priliku odabrati ovaj kolegij. Ideja Pravne klinike mi je bila vrijedna divljenja jer je jedan od razloga zašto sam počela studirati pravo bio taj da mogu nekome pomoći. Stoga, bila sam željna pridružiti se Pravnoj klinici, ali me je strah od potencijalnih pogrešaka koje bi mogla učiniti spriječio. Bojala sam se da neću moći pomoći osobi ako ne budem sposobna pronaći odgovor. Sudjelovanje u ovom kolegiju pomoglo mi je da shvatim da nema mjesta strahu od pogrešaka jer se kroz organizirano mentorstvo i prijateljsku radnu atmosferu uvijek uspije pronaći neki rješenje. Moj susret s Pravnom klinikom smatram vrlo korisnim, uzbudljivim i jedinstvenim.